

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt. o. 4.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy órára	1 " "

Szerkesztői szállás:

belső sorszámú 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

31 hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglernál (Neuer Markt 11 szám.)

Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése nélkül a szerkesztőséghez czímzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

A hírlapbélyeg eltörlése folytán lapunk árát leszállítjuk, mindamellett legéberebb figyelmet fordítunk szellemi tartalmának gyarapítására.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt. o. ért.
Félévre	5 " 50 kr.
Évnyegyedre	3 " "
Egy órára	1 " "

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak becses megrendelésüket mielőbb megtenni.

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési pénzek beküldésénél postautalványt kérünk használni, mely jutányosabb a levélben való pénzbeküldésnél.

Pest, decz. 16. 1869.

(B.) A mai ülés szokottnál rövidebb ideig tartott, miután nem volt oly nemű tárgy, mely hosszabb vitát idézhetett volna elő, s még egy pár negyedórával kevesebb időt vett volna igénybe, ha nem jut eszébe a szélsőbalnak egyénileg megszavaztatni a házát.

A tárgy, melyre nézve szavazás kéretett, Irányi Dániel azon indítványa vala, mely szerint az adóreform dolgában egy országos, azaz: felső- és alsóházi tagokból összeállítandó bizottmány, jobban mondva: enquete kiküldését javasolta.

A szavaztatásnak czélja bihetőleg az lehetett, hogy a többség úgy tünjék fel, mintha az adóreformot ellenezné, bolott épen ezen bizottmány ki nevezése által lett volna megehezítve a részletes adóreform életbeléptetése, mert ez esetben kellett volna várni, míg ezen terjedelmes bizottmány hozs ezadalmas munkáját teljesen bevégezi, akkor, midőn az egyes adónemekre vonatkozólag több miniszteri enquete dolgozik, sőt ezek már vége felé is járnak a munkának, s az egyes adónemek körül reformok rövid időn tanácskozás alá vehetők. De Irányi Dániel indítványának még az a gyenge oldala is volt, hogy törvényjavaslat alakjában nyujtatott be, holott ily enquete, vagy ha úgy tesszük, bizottmányok kinevezésére nem szükség törv. javaslatot előterjeszteni.

E szerint a többség, igen természetesen, el nem fogadhatott egy oly indítványt, mely az adóreform tárgykénti megoldását nehezítette volna, ha mindjárt előre láthatólag ez is izgatási eszközül fog felhasználattai.

Érdekes volt még Henszelman azon indítványa, mely szerint ő a régiségek felkutatását és megőrzését rendszeresíteni kíváná.

Nincs senki, ki magát az ügyet ne pártolná; de Henszelman, indokolás ürügye alatt, egy hosszú tudós dolgozatot akart felolvasni, állítván, hogy e tárggyal a képviselőházban kevesen ismeretesek. Azonban a ház a szabályokhoz tartva magát, nem engedte meg a felolvasást, s így kénytelen volt indítványozó belenyugodni, hogy törv. javaslata és indokolása kinyomatva szétosztassék s azután kerüljön tárgyalás alá. Elhíheti indítványozó, hogy az még azon esetben is ezélszerűbb, ha a ház né-mely, sőt több tagja, kevésbé jartas volna e tárgyban, mint maga Henszelman ír.

Megszavaztatott továbbá a közlekedési miniszter részére az utak feuntartására 1869-re még szükségelt póthitel, oly formán, hogy az 1870 ki költségvetésbe iktatassék.

Holnap még pár sürgős, de kevésbé fontos t. javaslat kerül napirendre, holnapután pedig a költségvetés tárgyalása veszi kezdetét.

Kolozsvár, decz. 21. 1869.

A mily örömmel fogadta a haladás minden szinte barátja az igazságügyminiszter azon törvényjavaslatát, melylyel a nálunk oly égetővé vált igazságügyi reformot megindította, ép oly feszült figyelemmel várja mindenki az erre vonatkozó további előterjesztéseket, s az ezek felett mielőbb hozandó határozatot.

Mindnyájan érezzük, hogy ezen ügy megfelelő újraszervezésétől függ mind anyagi, mind szellemi felvirágzásunk.

De lehetlen nem vennünk észre azt is, mennyire elmaradtunk mindenben, mi szükség arra, hogy a többi művelt európai államokkal egy színvonalra emelkedhessünk; mennyi mindenütt a teendő s a sok igazítandó, alkotandó halmazában miként áll egyik sürgős ügy a másik utjában; hogyan akadályozza egyik reformmú a másiknak létrejöttét, mert hát igen sok maradt hátra, sok gyűlt össze részint a bécsi gyámság jóvoltából, részint magunk tétlensége, mulasztása következtében.

Hasztalan unszoljuk tehát a kormányt, nógatjuk a törvényhozást; türelmetlenségünkben oly formán veszszük ki magunkat, mint azon néző, ki saját taglejtéseivel igyekszik valamely megrekedt szekér haladását elősegíteni; természetesen csak önmagát fárasztván minden remélhető eredmény nélkül.

A dolgok sehogy sem mennek, nem is mehetnek oly gyorsan, mint mindnyájan óhajtanók, s némelyek lehetségesnek vélik. A megtorlódtó hátralékok egyszerre feldolgozhatni nem adatott meg, még a legnagyobb erélynek sem.

A jövő évi országos költségvetés tárgyalása is alig lesz az év végeig legombolyítható; mikép várhatók a törvényszékek oly óhajta várt rendezésének közelebbi be-következtését. A budget megszavazása a legfontosabb, legsürgösebb parlamentari cselekmény, e nélkül felelős miniszterium nem kormányozhat, kormányoznia nem szabad.

Amde törvénykezési állapotaink sem tűrhetők többé, a közhitel kockázatása, a perlekedő felek érdekeinek kiáltó sérelme nélkül.

Törvényszékeink, illetőleg bíránk nagy részével — tisztelet a kivételeknek — ép úgy vagyunk, mint voltunk már több ízben, névszerint az absolutismus és a provisorium bukása után közvetlenül. A kilátásba helyezett új szervezés által a törvényszéki hivatalnokok állása ismét meg van ingatva, s e bizonytalanság folytán az illetők munkakedve is megcsökken.

Vannak lelkiismeretes bíránk, kik hivatalukat értik, kötelességük szentségétől át vannak hatva; de vannak némelyek, alkalmassá azokat, kik a dolgok új rendjén alkalmazást nem várhatnak, nem is remélnek, s azért most tén inkbáb maguk, mint mások részére „dolgoznak.”

Szóval, igazságszolgáltatásunk oly zilál állapotban van, hogy a várt törvényjavaslatok előterjesztése és letárgyalása eléggé nem sürgethető.

A budget elintézése előtt mindez nem várható, ezt átlátjuk; de meg kell engednünk azt is, hogy proximus ardet!

Mi tehát arra kérnök az igazságügyminiszter urat, tegyen, mit e sürgős ügyben egyelőre tenni lehet, kezdje meg a törvényszékek szervezését legalább ott, hol azok székhelye kétségbe nem vonható; és saját törvényjavaslata szerint is bizonyos.

A kolozsvári iparkamara, mint tudjuk, tett ily értelemben felterjesztést.

Pártoljuk e felterjesztésben kifejezett óhajtasokat.

Pest, decz. 15. 1869.

(r. l.) O Felsőháza a király, utolsó levelében jelzett időpontban, körünkbe érkezvén, a tegnapi délelőtt folytán a miniszterek előterjesztéseit fogadta el, a kik este hivatalosak voltak az udvari ebédre.

A képviselőház tegnapi ülésében nagyon előre nyomult a „házmébetékné vágy,” a mennyiben a baloldal, még szemben a fontos budget tárgyalásokkal is — egész erélyvel sürgette a karácsonyi szünet szokásos megtartását és csaknem zokon látszott venni, midőn a pénzügyminiszter, — több oppositionális szónok ellenében — azt jegye meg, hogy a ki a képviselői állást elfogadta, tudni fogja: miként mindenkélt a közhelyet kell szeméi előtt tartania, s csak aztán magán érdekeit.

A budget fölött már holnap megkezdhetetnek volna a tanácskozások, hanem az ellenék a szombatig leendő elnapolás mellett harozott; mi-ben aztán a többség meg is állapodott.

Hogy minő politikából szolt a halogatás mel-lől, hogy ezáltal minő haditerve kivétel szándék

szék legalább megkísérteni, az még titok; — no de majd kiugrik a nyúl a bokorból.

Anyi bizonyos, miszerint a jobboldal, — ha bár tekintetbe vévén az év közelgő végét, szükség-gesnek látja is a gyorsaságot, nem látott valami nagy veszélyt az elnapolásban, különben nem egyezt volna abba.

A főindok ezen elnapolás mellett valószínűleg az volt a baloldal részéről, hogy az előterjesztések tanulmányozására elég idő engedessék, hogy ne kelljen e fontos kérdések tárgyalását elhamarkodni, azonban már utolsó levelemben érintém, mikép ezt a Deák-párt sem akarja, sőt a legtüzeseobb, a leglekiismeretesebb tanácsozókat óhajta.

Meglehet, miszerint a baloldal a költségvetés különféle ágazatainak tárgyalását illetőleg más sorrendet ajánlana és nem azt, melyet utolsó tudósításom szerint a kormány javall, mindamellett leg-kisebb okunk sincs kétségbevonni, hogy a szombati ülésben — melyre a tárgyalás megkezdése kiütöztett — az utóbbi fog érvényre emelkedni.

Épen azért, mert mindkét fél a tételek érdemleges elemzését óhajta, a tárgyalások alkalmával érdekes viták elé nézhetünk.

A bécsi miniszterválságról szóló hírek — természetesen — itt is figyelemmel kísértetnek, de legújabb tudósítások szerint, egészen alaptalanok, — valamint hírlapi kacsa volt a báró Kuhn közös hadügyminiszter megtörtént, vagy megtörtendő lemondásáról szárnyra bocsátott hír is.

Giskra főleg azon feszült, kellemetlen helyzetnél fogva, melyben állítólag a hadügyminiszterrel van, készült ugyan lemondani, és ez esetben társai is követték volna, de megmaradt pártja sürgetésére, a mely az apró vizályokat nem tartja elegendő oknak a lemondásra, mert erre lényeges, életbevágó okot lát szükségesnek.

Hogy nekünk is legyen megint miniszterválságról szóló hírecskénk, a „Fremdenblatt” gondoskodott és a Lónyay Menyhért leköszönését helyezi közel kilátásba, még pedig már holnaputánra. Itt aztán már többet tesznek hozzá és Waurmann Mórt emlegetik, mint jövődöbéli minisztert; mi azonban — természetesen — óvafodunk kezeséget vállalni e versióért, s csupán csak regisztráljuk azt.

A kolozsvári képviselő-testület

közgyűlése

1869 deczember 17-ken.

A délután három órára összehívott ülés négy óra felé megakadályván, kezdetét vette a múlt ülésről vezetett jögykönyv felolvasásával, mely után Rajner Pál belügyminiszter 6 excija — a belügyi tárcza átvételéről tudósító — leirata olvastatott fel, mely alkalmából idvözöl iratküldése végett egy bizottság nevezetett ki Simon Elek, Szentkirályi Zsigmond képvis. urak és az elnök s jegyző személyökben; ezután a szamos-völgyi vasút ügyében megbízott országgyűlési képvis. urak eljárásukról tett jelentése vétetett tudósít, mely ügy után a III-dik szakkbizottmány jelentése következett a hűsfogyasztási adóügyi eljárással, és a hűsfogyasztási adó kezelésének kibérlése ügyében.

Ezek ellátása után olvastatott a III-dik szakkbizottmányának „Kolozsvár város története” kiadása ügyében beadott véleménye jelentése; mely ügyben még a múlt közgyűlésre adván be egy véleményét, az azon kijelentéssel tétetett volt vissza a bizottsághoz, hogy érintkezésbe tevén magát a helybeli nyomdák-kal, hívja fel, hogy vajjon képesek-e a pályahirdetés értelmében, és minő árban kiállítani a kérselt művet. A szakkbizottság e jelentésében ajánlja, hogy a mű kiadása Kolozsvárrt — és pedig miután egyedül a Iyeumi nyomda igazgatója tett ajánlatot — ama nyomdában eszközöltessék, odaérte a rajzokat is, két tábla kivételével. A bizottság a nyomtatandó példányok számát nem 1000-ben, mint előbb, hanem 600-ban állapítja meg azon hozzáadással, hogy ne 200, hanem csak 100 példányt tartson meg a város magának, — a többi iró tulajdonánál fogva az irónak adván át; a megtartott 100 példány is a bizottság ajánlata szerint csak erkölcsi testületeknek lesz kiosztható.

Az elnök erre feltette a kérdést, hogy: kíván-e valaki szólni a tárggyhoz, vagy határozatkép elfogadja a közgyűlés a bizottsági véleménye jelentést?

Pillanatnyi szünet után szót kérve az iró: azt hiszi — úgy mond — hogy a fenförgő tárggyban a határozathozatalt megkönyviti azon ajánlata s illetőleg kérelme által, melyet a t. képviselő testület elébe terjesztini kíván. Itt az elnököl polgármester szótól beszédeben megállította s a házszabályokra hivatkozva, kéri a képviselő testületet, hogy míg a közgyűlés a házszabályok VII. fejezetében foglalt 37-dik cikkét meg nem változtatja, addig — bár mint monda kellemetlen kötelességet teljesít — az iró a gyűlésből kizárathatni kéri, s felolvastatja a kérdéselt §-ket, mely így hangzik: „A közgyűlés minden tagja ki van zárva oly tárggy feletti határo-zat-hozatalból, melyekre nézve 6 közvetlenül személyi vagy vagyoni tekintetben érdekelve van.” Simon Elek a pályahirdetés alapján két szerződött

félnek tekinti a várost és iró s ezért ama §-ket nem tartja ez esetre vonhatónak; Szentkirályi Zsigmond is e véleményben van, már csak azért is, mert e kérdés a múlt képviselői ülésben el volt döntve és iró akkor is félbeszakított beszéde folytatására a közgyűlés határozata hívta fel. Nagy Péter nem tekintti két szerződött-félnek a várost és iró, s ha az volna is mikor tanácskozott a város azzal egy terem-ben, kivel szerződést kötött; de ha a képvis. testület megváltoztatja a házszabályok felolvasott cikkét, s szívesen hallgatja ki az iró. Hájós János sem tartja eléggé correctnek a Simon Elek által felhozott hasonlatot; mert nézete szerint a szerző ugyanazon egy személy a várossal — kettőjüket e munka megteremtése és kiadása körül oly benső, és pedig nem anyagi, hanem szellemi érdek köti össze, hogy őket egymástól különválasztani nem lehet; következőleg mindaddig, valámig a kérdés a javeslati kombinációk körül forog, szerzőt a hozzászólástól eltiltani sem cél-szerű, sem jogos, sem méltányos nem lenne. Más a szempont, a szóló nézete szerint, ha a szerző, a kombinációk kérdésének teljes kimerítése után maga részéről is határozni, vagy plane szavazni akarja. De ezt szerző sem kívánja, úgy hiszem — folytatja tovább — s hogy e hitem alapos, bizonyítom szerző-nek azon kezdő szavaival, hogy: „egy ajánlatot kíván tenni a t. közgyűlésnek”, az előbb jelzett szellemi érdekről továbbá úgy hiszem, hogy az eléggé motiválja azon állítást is, hogy t. i. a házrend felolvasott cikkében anyagi érdekeltségéről levén szó — e cikk a jelen esetben egyáltalában nem alkalmazható. Az elnök kéri a képvis. testületet, hogy határozzon a felhozott cikk megváltoztatása kérdésében. Hincz György elismeri, hogy a múlt ülésben határozatilag hívták fel a szerzőt félbeszakított beszéde folytatására, de miután az ő beszéde és a gyűlésen jelenléte némelyekre kellemetlen hatású és ingerültséget idéz elő: ő a §. mellett s irónak a gyűlésből kizárása mellett emel szót. Hájós János Hincz György szavaira reflectálva, bámulattal fejezi ki a felett, hogy itt még arról is van szó, hogy az iró, a gyűlésből kizárassék, holott a házszabályok felolvasott §-ke a legszigorúbban alkalmazva az anyagilag közelebből érdekelteket is csak a határozat hozatalból zárja ki, de a tanácskozásból nem. A mi pedig a gyűlésen jelenléttel illeti — szóló nézete szerint — ez már az előbb felhozott oknál fogva is megengedhető, és pedig annál inkább, mert ez nyilvános ülés, s ha mint képviselőtől megvonónk e jogot, jelen lehetne mint hallgató, mert meg nem tilthatók, hogy a hallgatók padján helyet ne foglaljan. Egyébiránt, esodálkóznék czölő, ha épen e kérdésnél kívánánk alkalmazni ama §-ket; hiszen akárhányszor voltak jelen e gyűlésben, ha bor vagy pálinka korsomlársról volt szó, épp oly képvis. tagok, kik mint ilyen iparral is foglalkozók, tulajdonképpen valódi anyagi érdekű viszonylatban állottak a tárggyhoz; de épen ez órában ugyan ez eset fordult elő, a jelen tárgyat megelőző hűsfogyasztási adó kezelése ügyében, hol épen arról volt szó, hogy a hűsfogyasztás kezelése tovább is meghagyassék-e a helybeli t. mézáros társulatnál vagy nem? s ámbár a tisztelt társulatnak több tagja is mint városi képviselő jelen volt, még sem jutott eszébe senkinek, a gyűlésben jelenléttel rájuk nézve kérdést tenni; és e kérdést magam sem hoztam fel; mert én úgy hiszem, azért én is más is ki meri mondani véleményét. E szerint a házszabályok eddigi alkalmazása körül 6 gyakorlat is ellene szól azon nézetnek, mintha az iró a jelen kérdésben a szótól vagy a gyűlésenléttől eltiltani lehetne, vagy kellene.

Szentkirályi Zsigmond: Nem oknálkül mondtam én, hogy ez a kérdés már a múlt ülésben eldöntött; akkor ugyanis szerző egy hasonlata folytán egyik képviselő társunk érintve érezte magát, mire hivatközás történt a házszabályokra; és a gyűlés határozatilag hívta fel szerzőt beszéde folytatására, ki a pályahirdetés értelmében, és a szakértő bizottságra kinevezetése folytán az előtt is közgyűlésben, bizottmányokban, munkált, beszélt, véleményét nyilvánította ez ügyben, mely neki ép oly édes ügy, mint a városnak. Kriza János felelmitve, hogy iró művén hat évig dolgozott felszámíthatlan pénz, fáradság és életerő feláldozásával; hat évig látuk őt — úgy mond — naponként reggeli hat órakor kezdeni munkájához s esti 9 órakor térni nyugalomra, míg megalkotta e művet, létrehozta az ő édes gyermekeit; és most iné, midőn a szülő kedves gyermekeit először ki akarják vinni a kül-világ elébe, midőn fel kellene öltöztetni — mi, a jelenlévő rokonok — nem akarjuk meghallgatni az édes anyát, hogy vajjon ő minő köntösbe kíváná öltöztetni? Bizony t. képviselő testület ez nagy méltatlanság volna, s ha valahol, úgy itt valóban beteljesülne, hogy: summum jus summa injuria. Nagy Péter Szentkirályi Zsigmond képviselő szavaira felelvé, azt mondja, hogy a miért a multkor csak hivatközás történt a házszabályokra, de fel nem olvastatott az illető cikk, az akkor létrejött határozat a cikk már alkalmazhatóságát nem zárja ki. Ezután Ferencz József, emelt szót. Minthogy a hallott nyilatkozatokból itélve, az irónak valószínűleg meg lesz adva a töle megvonni akart szólási jog, szóló nem akarva őt e jogának élvezésétől beszéde által egy percze is visszatartani; de nem teheti, hogy a maga részéről is ki ne jelentse azt, hogy a polgármester úr által felolvastatott cikk a házszabályokból a jelen esetre nem alkalmazható, nem csak azért, mert a mint igen helyesen meg volt jegyezve, épen a jelen gyűlésben is a mézáros társulatnak egy pár tagja jelen volt; midőn az őket érdeklő hűsfogyasztás kibérlése tárgyaltatott és szóló emlékeztet szerint is a bor és pálinka korsomlárs-kérdésében maguk a bor és pálinka árulók is a tanácskozásokban mindannyiszor elevevén részt vettek s annak elhatározására nem kis befolyást gyakoroltak; de nem alkalmazható a kizárás azért, mert itt nem egy személy különben érdekelről, hanem a város

közérdekről van szó; mely az író, mint a képviselőt tagját, talán azért érdeklő inkább; mert azon szomorú meggyőződésre jutott, hogy minket nem érdekel eléggé. Sajnos bizony — úgymond — hogy pályadíjt nyert műve mellett neki magának is szó-lani kell, hogy az irodalom úttörője panasz — a kikről tudjuk, hogy nem csak megírták, hanem maguk költségen ki is nyomatták s aztán ingyen szét is osztották műveiket — főleg a tudományos művekre nézve ma is akárhányszor ismétlődik. Ugyan-azért ha el akarjuk vonni írótl a szót, mutassunk mi magunk nagyobb érdekeltet, elismerést nyert műve iránt; mert az író bizonyosan hallgatni fog, ha meggyőződik arról, hogy mi benső melegséggel karoljuk fel művének kinyomatását.

Három óranegyednyi vita után írónak a szol-hatási jog megadatán így folytatta beszédét: Köszönöm a tisztelt képviselő testületnek szol-hatási jogom visszaadását. Ez a pályahirdetésben gyö-keresik, mely határozott befolyást ad nekem kiadás felügyeletére. Mi lenne a jog, ha a kiadás felőli ér-demleges tanácskozásban résztvennem nem lehetne. E jogom ma annival erősebb, mivel a felolvasott szabizottsági munkálataiban részt nem vettem, a ki-adás új módozatai megállapítására való befolyástól elzárattam. De a képv. testületnek is érdekében van a jogvisszaadás. A kifejezésekben tisztelt képviselő testület megismerhetik nyelvem, tán sértő szokat is ejthetek csaknem folytonos kedvetlenítettésemben: a rendrejtési jog ott van, éljenek vele mind-örökké. De bocsássa meg a t. képv. testület, hogy mint történelmmel foglalkozó megíró, hogy csak ötven év múlva is csodálkozni fognak utódnk rajta, hogy a képv. testület azon képviselő-tagját, a ki kö-zös anyánk, e város egy évezredig parlagban hagyott történetét, szíve melegevel, lelke egész odaadásával roppant áldozatok és majdnem hat évi élete feláldo-zásáért megírta, és tán kielégítőleg írta meg, az annak kiadása feletti tanácskozásban való részvétel-től keserű viták közepette elzárattani megpróbálták, akkor midőn egy újabb áldozatot magában foglaló ajánlata által könnyíteni akarta a tanácskozást s meg-védni a maga és városa becsületét. Én — így foly-tatja tovább — nem vagyok itt idegen érdekelt apóló fél, én egynek tartom magam e nemes városi kép-viselettel; én nem akarom önhasznomat, sőt a város dicsőségére igyekszem; én nem gyűlölséget s hideg bánást, de inkább részvételteljes együttérzést, gyámo-lítást vártam s érdemeltem. Mert bizony mondom, én művem írása által e nemes város és polgári egyeteme iránt nem közönséges szeretetet tanusítot-tam. Az érdekek, a mit én védek inkább a nemes vá-rost, mint enyém. Arra vágyom, azért küzdök, hogy történetünk külsőleg — belsőleg tiszt és tisztességet szerezzen városunknak.

Két indokát hallottam a bizottsági munkát azon részének, hogy a nyomás okvetlen Kolozsvárt legyen: egyik hogy nyomda iparunkról ez is tanus-kozik, másik hogy pár 100 ft meggazdálkodása. Az elsőt t. képviselőtestület csak félig értjük el, mivel a képeket itt nyomtatni lithographiáink mosta-ni állásában teljes lehetetlen. Ezt kívánni sem lehet. A ki díszeskiállítás szükségességét elismeri, ezt nem óhajthatja.

A megtakarítás elérése ime ajánlom, hogy azon különbséget, a mi az ajánlott lyceumi nyomda-igazgató ajánlata és a bécsi vagy pesti kiállítás ára

között lesz, magaméból fedezem. Ha pedig ez óhaj-tásom megtagadnánk, s művem Kolozsvárt nyomta-tásba lenne határozattá, akkor második kérésem ez: másoltassanak, avagy csak nagyobb concurrentia tekintetéből is az itt levő Stein urat még egyszer a vállalkozásra felkérni. Vele, mint régi jó emberem-mel végrehajtsam a kiadást; de a lyceumi nyomda igazgatóval hosszú évek óta oly megmondhatlan viszonyban vagyok, hogy vele oly vállalatba fogom, mely szükségképen naponkénti, sőt óránkénti érint-kezésbe hoz, részemről erkölcsi lehetetlenség, s én bele semmi körülmények közt nem is bocsátkozom.

Ez ajánlattelem s legszivesebb kérésem. Ezzel író a teremből eltávoznán a tanácskozás megkezdő-dött. Nagy Péter megkívánja jegyezni, hogy a jegyző-könyv azon része, mely a Kolozsvár történetéhez mellékelte rajok hol metszése és nyomásáról szól, tévesen van felvéve; mert a bizottsági gyűlés azt határozta volt, hogy mit a vállalkozó kellőleg kiállít-ni képes azt ő maga állítsa ki, a mit kiállítani nem képes metszesse és nyomassa ott, hol jónak látja. Ezt többen megerősítik.

Az elnök erre feltette a kérdést, hogy a bizott-sági véleményes jelentést, vagy a szerző ajánlatát fogadják-e el a közgyűlés?

Bár Jósika Lajos ő exca két indokból emel szót az író ajánlata elfogadása mellett, először, hogy az író jutalmaztassék, másodsor, hogy az írónak egy óhajtsa teljesíttessék. Tekintetbe véve azt — úgy mond — hogy az író csaknem hatévi megfeszít-t munkássága eredményét, művét, melyre a jutalom-díj összeget egy is előre elköltötte — csak úgy tekintni megjutalmazottnak, ha műve oly helyen jelen-lik meg, mely nagyobb kelendőseget biztosít, és ezt az író legjobban tudja; tekintetbe véve tovább-bá azt, hogy az írónak e szép multu város története kiadása körüli teendőiben, valamint a hátralevő rész megírásában, eddig tanusított nem mindennapi lelkesedése lankadatlanul megóvása szükséges — s miután az író ajánlata folytán a kiadás költség sem leendő nagyobb: indítványozom, hogy a lyceumi nyomda ajánlatában foglalt összeg mellett engedtes-sék meg az írónak, hogy művét ott nyomassa, hol neki legkedvezőbbnek tetszik. Szentkirályi Zs. által-ban pártolja az indítványt. Hincz György azért ki-vánja, hogy a mű Kolozsvárt nyomassék, hogy a kolozsvári nyomdaipart mutassuk fel vele; különben tagadja azt, hogy a mű kelendőségére a kiadás helye befolya. Papp Miklós hivatkozik egy szakférfiú — Stein János ur véleményére, ki mint nyomdász Kolozsvárt ösztül meg; az ő véleménye szerint ama művet a helybeli nyomdák jelen viszonyai kö-zött kiállítani physical lehetetlenség. Szó is ismeri azon mű beszét, s kéri a képv. testületet, szerezze meg szerzőjének azt az örömet, hogy művét, mely-nek megjelenését nagyon sokan óhajtvá várják, méltó köntösből bocsássa világ elébe. Ferencz József egy szép és talán hasonlattal kezdi meg beszédét, mely-ben arra az esetre hivatkozik, midőn a szülők gyerme-keiket anyagi haszonlesésből oly házasságokra erő-szakolják, melyekben a szívnek, rokon érzelmeinek, avagy csak barátságának is semmi része nincs. Én — úgymond szóló — a szülő helyzetében képelem a képviselő testületet; szeretett gyermeke Kolozsvár városának története, azon a ponton áll, hogy vala-mely nyomdával szövetséget kössön; a kérés sok, egyik természetesen több nyereséget ígér, mint a

másik s mi csupa haszonlesésből oly nyomdával akarjuk összeköttetésbe hozni, melynek vezetőjétől csak nem irtozik. Am legyen ha eljárásunkat csupán anyagi haszon vezeti, van még mivel mentsük erő-szakoskodásunkat, bár nem a leg tisztességesebb ok; de ime az író maga felajánlotta, hogy azt a külön-séget, a mely a helybeli rom. kath. lyceumi nyomda költségszerűsége, s más nyomdában leendő kiállításá között felmerül, kész a magából fedezni, tehát az anya-gi haszonkeresés elve semmivé devalválódott, a meny-nyiben a kiállítás a városnak egybeült sem fog többé kerülni, mint itt került volna; — kérdem — helyes-e most már a dolgot tovább is erőszakolni? Kéltáhatja be azokat a szomorú következtetéseket, a melyek egy-ily összeköttetésből származhatnak, miután az író saját nyilatkozata szerint a rom. kath. nyomda igazgatójával oly viszonyban áll, a melyet meg nem nevezhet ugyan; de az elhatározásnál tekintetbe vétetni kér. Én megvallo — így végzi beszédét nem venném magamra a felelősséget a következmé-nyekért s úgy ezért, mint fennebb kifejtett szem-pontból, hogy a városnak többé nem kerül, ha e munka egybeült nyomatik: pártolom b. Jósika Lajos ő exca indítványát, mely szerint legyen szabad az írónak művét ott nyomtatni, a hol neki tetszik. Sán-dor József irodalmi és üzleti szempontból pártolja b. Jósika Lajos ő exca indítványát. Simon Elek vissza emlékező a június 23-iki gyűlésnek az író és pályaköszorított műve iránti gyönyörű tüntetésé-re, mely fájdalommal jegyzé meg, hogy Kolozsvár képviselő testületén betelik, hogy a mit jobb kézzel adott, vissza veszi balkezzével. Kéri a képv. testüle-tet, ne kényszerítse határozatával az író bellemeni a folytonos kedvetlenségbe, hogy az ajánlatot tett, s vele — mint mondá — megnevezhetlen viszny-ban levő nyomda igazgatóval naponként kelljen érint-keznie. Minő következményei lehetnének annak; vajjon volna-e öröme oly munkásságban, melyben — bármily szent a cél — az eszközök nem kedve-sek előtte. Nagy Péter félemlítve, hogy igen a kedély világába ment át a tanácskozás, megjegyzi, hogy ő nem tulajdonít befolyást a mű kelendőségére a ki-adás helyének, hanem tulajdonit a bizományosoknak: épen azért két fő tekintetből kívánja, hogy itt helytt nyomassék ki, t. i. hogy a helybeli nyomda ipar felmutatassék és hogy a kiadás pénz költsége a kolozsvári piacpon maradjon, miután a mint különö-sen megszagatva hangsúlyozta a kiadás: „Kolozs-vár va-ro-sa-ado-zó pol-gá-rai fillé-re-iből” fog eszköz-özletni. Hajós János: Én már az „ad hoc bizott-mányt” követő bizottsági ülésben azon nézetem volt-am, hogy a takarékoság szempontja mindenképen szemelött tartatván, e könyv kiadása bizassék a szer-zőre oly hozzáadással, hogy ez mind a nyomdai, mind a fa vagy kömetzeti költségekre nézve Pesten vagy Bécsben minél több vállalkozóval érintkezvén, a munka céljának, bel-becsének és már az „ad hoc bizottmányi” jelentésben körülírt díszének megfelelő legjutányosabb ajánlat szerént, mely a városi képv testület jóvá hagyása alá fogna terjesztetni — ő maga nyomdassa és állítsa ki e könyvet Pesten vagy Bécs-ben. Indokaim ezek voltak: a) azon meggyőződés, hogy a kiállítás körül senki anynyi figyelemmel, s előszeretettel nem fog eljárni, mint a szerző; és ugyan ő róla leginkább fellehet tenni azt is, hogy e munkát nem fogja sem terínek, sem unalmas foglalkozásnak tartani, de illetéktelen kötelességnek

sem; b) az „ad hoc” bizottmány, mely csak is szak-értőkből állott, határozottan kijelentette volt, hogy e munkának sem szövegét, sem rajzait Kolozsvártt ugy nem lehet kiállítani, hogy az az őt megillető dísznek, csinnak s a város óhajtsának is megfeleljen. Ezt szakértők mondják ki, s megvallo e nézetet szembe ellenkezőt állítani nem találtam sem érvt, sem adatot, de helyessége mellett fájdalom tudok magam is elég példát, meggyőző bizonyítékot. c) Ugyanazon bizottmányi vélemény határozottan körül írta a non plus ultrát, mind a dísz, mind a költség lehető menyiségére. Ez utóbbira nézve pedig, hogy t. i. az a lehetőség legjebb szálljon, több concurrentiát véltem nyerhetni Pesten vagy Bécsben, hol 10—15 vagy tán több ily intézet is van, mint itt helyben. Ebből tehát az következik egyfelől, hogy ha a kiállítás díszre netalán több igényei lennének is szerzőnek, de én ugytudom, hogy ő a bizottmány javaslata szerénti kiadásba megnyugodott, e részben is csak a már kimondott, s megállított alak és módozat szolgálhat oly zsinormértékül, melyen túl nem léphet, másfelől pedig a megállított költség maximumon belül az egyes kiadások vég megállítása a városi közönségnek levén fenn tartva, túllépés e részben sem történhetik. Ugy hittem tehát, hogy a takarékoság kívánalmainak is minden irányban lehe-tőleg elég lesz téve.

Azok által pedig, a melyek az előbb említett bizottmányi gyűlésbeli tárgyalások után történtek, fennebbi nézetemben még jobban megerősödtem; mert vállalkozó e munka kiadására itt helyben csak egy akadt, de a metszések nézve ez is csak későbbre ígerte ajánlatát megtehethi, az általa e részben szó-val tett felfejtéseket továbbá constalták azt, hogy a lithographiai részhez szükséges kellekeket ő is csak máshonnan hozatná meg, a mi azon következtetést engedte meg, hogy azok helyes és műszerű beillesz-tése akkor is kérdésül maradna fenn; ezenkívül pe-dig az író, a mai gyűlésben tett nyilatkozata szerént a nyomtatási helyi vagy bécsi ára közti különbséget magára vállalván, a városi pénztrá részére ugyan-a-zon költség biztosítottat, mintha a munka itt nyomtatnék.

Ezekhez képest nem tehetek egyebet, mint hogy újban is azon nézethez ragaszkodjam, hogy e munka kiadása bizassék a szerzőre a fennebbi érte-lemben. A mi pedig ezen vélemény ellen felhozott érveket illeti, megjegyzi kívánom a követ-kezőket: Némelyek tagadják azon nézet helyességét, hogy e munka kelendőbb lesz, ha p. o. Pesten nyomatik. Megvallo a Pesten nyomtatást magam sem tartom e munka elterjedése egyedüli és kizáro-lagos eszközének; hanem arra súlyt kell fektetnem, hogy ha egy hírneves pesti nyomdász úti czéggé e kiadásra, a kelendőség már csak annál fogva is való-színűbb, mert azoknak száz meg száz üzleti egybe-köttetésük van, melyek oly vidékekre és helyekre is elszerezhetik e munkát, hová saját erejére támasz-kodva tán soha el nem juthatott volna. Az, hogy egy ily érék tudományos munkának is czégre, vagy közbenjáróra kell belbecse mellett is szorulnia, az igaz, hogy nem nagy becsületére válik miveltégi helyzetünknek, de ha ez már — fájdalom — így van, a mint nem tehetünk róla, ugy másfelől nem ignorálhatjuk.

Mások a nép filléreire hivatkoznak, állítván, hogy azai gazdálkodni kell. Én ugy hiszem, tán

csalhatatlann kiűnők, hogy ha e szentékek nem lé-tezik, e kárhozatos elvei befolyást nem gyakorol-nak — ma Spanyolországnak 12 millió-val több lakosa lenne. Hisz Franciaország kiterjedése kevéssel nagyobb, mint Spanyolországé, e mellett emez termékenyebb, bátran elférne és megélhetne tehát rajta 25 millió ember.

Előadván Clorente minden nagy inquisitor működését, a IV dik kötet 301-dik lapján így re-capitulál:

1. máglyán valósággal elégett elítéltek	31,912.
2. máglyán képben elégett el-itéltek	17,659.
3. más súlyos büntetésekkel sújtottak	291,450.
Összesen:	341,021.

Ez a 44 nagy inquisitor működésének az ered-ménye, 1481—1808 ig. E 44 közül Torquemada tünik ki, ez óriás egymaga 8800 embert éget-tetett meg. Clorente e borzadályos elbeszélést kö-vetkező szavakkal végzi: „Ha a felszízgen az In-quisitio áldozatán esett szerencsétlenek számához hozzá adtam volna azokat is, kiket a tribunalok Mexicoban, Limában, Ind-Carthagénában, Siciliá-ban, Oran-és Maltában elítéltek, akkor e számot alig lehetne összeadni; hátha még hozzá számíta-nók azokat is, kik áldozatán estek azon erőszá-kos kísérleteknek, melyekkel az Inquisitio Nápoly-ban, Milanóban és Németalföldön igyekeztek be-hozni. Hányan lettek szerencsétlenek azon itéletek által, melyeket a szt Inquisitio családjaikra, roko-naikra mondott!”

Kaulbach egy ideig elhallgatott, azután az I. köt. 222. lapjáról ezeket olvasá Arbuesről:

„Látván az arragoniak, hogy lehetenség meg-akadályozni az Inquisitio behozatalát, elha-tározták, legyilkolni egy-két inquisitort, hogy ezál-tal a többit elretentsék; első áldozatul szemlélték ki Dr. Arbues Pétert, a leguevezeesebb és leg-kegyetlenebb inquisitort Saragossában, sőt 1485-dik szeptember 15-én meg is ölték.“

Sírírta így hangzik: „Quis jacet hoc tumulo? Alter fortissimus lapis, Qui arcet virtute cucutos a se ludaeos; Est enim Petrus sacer firmissima petra, Supra quam Dens aedificavit opus: Caesar augusta, gaude beata, quae Martirum decus ibi sepultum habes. Fugite hinc retro, fugite cito Judaei. Nam fugat pretiosus pestem hiacynthus lapis.“ (Ki fekszik e sírban alatt? Egy második erős

szikla, mely erőnye által elliz minden vigalmat; ő ugyanis Péter, az erős, szent szikla, melyre Isten művét alapítá. Örülj, szerencsés Saragossa, hol a vértanuk díszre van eltemetve; fussatok innen, fus-satok gyorsan, ti zsidók, mert e drága hiacynthkő ellizi a pestist.)

Továbbá a Ferdinand és Izabella által emelt emlékkövön még e felirat olvasható:

„Reverendus magi ter Petrus de Erila hujus sedis eanonicus, dum in haereticos ex officio constanter inquiri, hic ab eisdem confosus est, ubi tumulatus. a. D. 1485, die 15. sept.“

(A tisztelendő Magister, erilai Péter, e püspöki szék kanonokja, mivel buzgón törvényték elé állítá az eretnekeket, ezek által itt, hol eltemetve van, megöltet, az U. 1485 dik évében, szept. 15 kén.)

Másnap a mester bevégezté művét. Idővel ugy eltakarák azt egyéb képek, hogy csak a Madonna látszott ki mögöttük. Azonban az év kezdetén a művészeti kiállításról lévén szó, Kaulbachot ba-rátai rábeszélétek, másoltassa le a képet és küldje be a kiállításra. Néhány hét múlva, kifeszítve le-hete látni az óriási vásznat; utóbb fehér és barna szinezettel be is volt rajta a rajz végezve, s így egygyel ismét szaporodik azon képek száma, mely-eket Kaulbach az emberiség kulturájáról tett vászonra — bár ezáltal egy nagyon nagyon sötét lapot adott hozzá. („Ts. Pe.“)

A gyermek-kert és a gyermeki játék fontossága.

Marenholz-Bülow B. után közli: báró Perényi Málnia, gróf Hessenstein Mórné.

VIII.

A gyermeknek az ő alkotásainál szolgáló még egy más igen fontos vezérfonal a Fröber féle háló. A gyermekkert területe függöleges és vízirányos vonalokkal van ellátva, melyek szabályos távolság-ban egymást átmetszik. Az ilyképen képezett háló az alak rakásoknál annyiban szolgál irányadón, mennyiben a vonalak egyikének átmetszési pontja a közepet jelöli, mely a részek egymástól szab-lyázott távolságát határozza. A rajzával a háló először a pala-táblán van, később a rajzkönyvek lapján.

Ezen vezérfonal igen szükséges, hogy az ala-kok összerakásánál a gyermek kezét és szemét vezesse, mivel neki minták nem adatnak. Azonki-vül elkerülhetetlen a szabály alkalmazásánál, mely által magok az alakok állanak elő s határozottan

meg. Az ellentét és az összekapcsolások, melyek a különböző irányok által határozottan meg, egy pont megjelölését kívánják, melyet a közép jelöl.

Körvonalozás és beosztás nélkül sem a szem, sem a szellem nem találhatja fel magát. Mindennél, minek tiszta értelemlre kell jutni, a rend és beosztás egy bizonyos mértéke kell, hogy uralkodjék. Min-den testnél, minden alakulásnál a függöleges és vízirányos vonalak az irányadók, s ezáltal a háló, ugy szólván, egy természetesen vezérfonal. A kép-ző művészetek már rég használták, festők-és szob-rászköznél megvan háló. A tudományok szintén en-nek megfelelő segédeszközöket kívánnak. A vilá-gismeretnek megvaann fokai; a természetismeretek-nek osztályai és családai; a történelemnek időszá-kai; a bölcsészettnek categoriái s így tovább.

A gyermekek rajzolásánál már Pestalozzi is alkalmazta a hálót. Fröbel majd minden foglalko-zásánál használja, hogy a gyermek minden foglalko-zásánál használja, hogy a gyermek szeme e kez-dettől fogva a beosztáshoz szokjék, s hogy testi, mint szellemi szeme bizonytalanságban soha se bo-lyongjon.

Fröbel módszere és annak sikere csak ezen törvény folytonos alkalmazásán alapszik. E nélkül a gyermek szellemére czéltott hatás elérhetetlen.

És mivel épen még csekély számú gyermek-keret létezik, melyekben a foglalkozások rendszeren gyakoroltatnak és üzetnek, s mivel a gyermek-keretznök nagyobb része nélkülözi a rendszer hely-es felfogását s a kellő előképzettséget, ezen in-tézetek nem mutathatják fel még a kívánt ered-ményt. Csak egyes gyermekkeretekben, hol rend-szeres vezetés uralkodik, s hol egyszersmind a ta-nítványok az intézetet rendszeren látogatják, tünik elő tökéletesen ezen eredmény.

Gyermekeknel, mint felnötteknel, a munka, az erkölcsösüdsé főszökzével van elismerve. S va-lóban az is, mivel a természet az ember tevékeny-ségét követeli, rendeltetését csak ezáltal érthetvén el. A szó tökéletes értelmében a munka nevelőleg csak akkor hat, ha a test és lélek minden erejét lehetőleg mozgásba hozza, ha ilyetén módon nyil-vánul az öntevékenység.

A gyermekkert foglalkozásainak legfőbb jö-lentősége a gyermeknél ezen öntevékenységet tö-kéletesen létesíteni. Ezen, az előbbiekben előadott alakítási és alkotási törvény által lehetséges lesz, a művészeti hajlamokat a gyermek saját lelem-nyei és teremtményei szeriut minden irányban ki-elégíteni.

A gyermek tevékenységi ösztöne kezdettől fogva helyesen képezve, bamar fellismereti a kü-lönléte művészetekre hajló irányát.

Folytatása a mellékleten.

TÁRCZA.

Kaulbach egyik festménye és a szent Inquisitio.

II.

Érdekes az, mit a 19-dik lapon mond: „Fel-vettem munkámba azon perek különös történetét is, melyeket a szent Officium több szentek és a spanyol egyház által tisztelt személyek ellen is in-dított, például Ioyolai szent Ignác, borgiai szent Ferencz, szt Terezia, riberai szt János, stb. ellen.

„E felett az inquisitorok kiátkozták a mur-ciai püspököt s a dechant és kanonokot is; mivel a püspökért a királynál esedeztek; tömlöczre vet-tetek az ind carthagenai püspököt, mivel ez az in-quisitio némely rendeleteit nem teljesíti; egy valadoldi püspököt saját székesegyházában gyalázat-tal illettek, s több canonokot egyházi mezben fo-gattak el és vetettek börtönre; Sevillában az elnö-köt és a királyi tanácsot átok alá veték, mivel nem engedték az első rangot az inquisitio hivatal-nokának.“

Továbbá: „Látni fogja az olvasó, hogy a nagy inquisitor és a szent officium tanácsa nem engedelmekedett a pápai bulláknak, valahányszor ennek határozatai nem tetszettek, azon trügyl alatt, hogy a királyság törvényei nem engedik, az azok-hoz való alkalmazkodást; másfelől mellőzték a ki-rály rendeleteit, ha jónak látták, nem is létező pá-pai bullákra hivatkoztak, melyek, azok teljesítését nekik átok terhe alatt megtilták.“

„Több olyan helyet idézhetnék — mondá Kaulbach — melyek bizonyítják, hogy a nagy in-quisitorok minden világi és egyházi tekintély fölé be kerekedtek, s a leghatalmasabb ép ugy, mint a legszegényebb, nem volt biztosítva e rettenetes tri-bunal dthé ellen. Nézzük csak eljárások eredmé-nyét, különösen Spanyolországban.

Clorente műve 4. köt. 270. o. k. lapjain így ír erről: „Ha felszámítjuk az inquisitio áldo-zatait, ép azon okokat soroljuk elő, melyek Spa-nyolország elnéptelenedését eredményezték. Ha a sok millió lakoshoz, melyektől az Inquisitio rend-szere a zsidók, mórók és megkeresztelt nrisokok teljes kiűzése által Spanyolországot megfosztá, hozzá számítjuk ama körülbelül 500,000 családot, kiket a szent inquisitio végrehajtásai tettek tönkre, —

helyességét senki sem tagadja, s ha fontolóra véteket, hogy minden lehető megkísérett a kiadás minél jutányosabb kiállítására, úgy hiszem senki érzésben alapos szemrehányást nem tehet. Egyébiránt a munka költsége a jövő évi költségvetés rendezvényeiből fogván fedeztetni, s a róvalat ez úton ki levén kerülve, úgy hiszem a nagyhangzún „nép-fillér“ minden jelentőségét elveszti, kivált ha még hozzáadjuk, hogy a kiadás nem egy nép osztály, vagy egyes helyi érdekek támogatására fordítatik, hanem városunk multjának, jelenének és jövőjének megdicsőítésére és örökítésére.

Nemelyek ismét a helyi nyomdai ipar emelését s azon dicsőséget emlegetik fel, mely érné a várost akkor, ha e munka itt nyomtatnék. Én megvallo, a helyi ipart magam is szeretem teljes erőmből gyámolítani, de miután adatokból győződtem meg az iránt, hogy ez ezáltal lehetetlen, kénytelen vagyok oda folyamodni, hol e munkát kellő diszszel és teljesen kiállítják, és úgy hiszem ez eljárás annál helyesebb; mert, ha e munka egy részét itt, a nevezetesebb részét pedig ki tudja honnan beszerzett eszközökkel állítanók ki, a valódi tényállást tekintve, elámitnók a jelent, s megcsalónók a jövőt, ha azon hitet kívánók hátra hagyni, hogy e munka itt állított ki.

Végül volt oly vélemény is, mely szintugy szemrehányást kívánta azt, hogy e nézet pártolói közül a zoben a kedély, igazat szólva a sentimentalis mus világból is hoztak fel érveket. Én e vonatkozásban szemben magam sem szégyenlem bevallani, hogy a fenn forgó kérdést, illetőleg ezen nagy horderejű vállalatot és annak sorsát nem tudom oly hétköznapi tárgynak tekinteni, hogy a melletti hideg közönynyel, vagy éppen szatvisi calculusal haladjak el. Én úgy hiszem, vannak tárgyak és jelenségek magánosok úgy, mint testületek életében, melyek éppen azért, mert ritkák, vagy kiválóan fontosak és egy nagyszerű eszmét képviselnek, a leghidegebben számítottak és kiragadják közönyösségükkel s a lelkesedés azon fokára emelik, hol a nagy tettek és az áldozatok forrása kezdődik. Ilyennek tartom én azon nagyszerű kezdeményezést, mely e ns város képviselő testületét azon szép és nemes határozatra indítá, hogy a „Kolozsvar története“ című munkát méltó díszben kiadja és kiállítja. Ily behatásnak tulajdonítom én azt, hogy e ns város, pénztárának a jelenleginél sokkal szorultabb helyzetében, 10—15000 forintot áldozott egykor a nemzeti színházra, az erdélyi muzeumra, ezeket adott a magyar akadémia palotájára, szavakat irt és ir alá egyes hazafi emlékekre. És én azon meggyőződésben vagyok, hogy ha a ns város képviselő testülete az idő szerént fenn forgott nemcsak élel iránti tekintetéből azon szigorú kötelesség mellett, hogy a város jövődelmet a leglelkimeretesebben kell felhasználnia, közelélokra, a tudomány és hazafiás iránti kegyelet magasabb nézponjtaira emelkedett fel mind annyiszor: annál kevésbé szemrehányható azon, ha úgynevezünk, érzékenykedés, hogy e mű kiadására, mellyel a város multját fogja örök időkre a világnak felmutatni, néhány ezer forint áldozatra hagyta magát ragadtatni; sőt úgy vélem, hogy ez által éppen azon erkölcsi nemcsak kötelességét teljesítette, mellyel maga magának s az utó kornak századok óta adós volt. És ha e lelkesültség egyesekre elragad, a czélt biztosító eszközök választásánál, azok szintoly kevéssé hibáznak, mint nem hibázott a város akkor, mikor e szép feladat kivitelére magát elhatározta.

Most azonban további áldozatról nincs szó; mert az iró, a részéről évek során kifejtett szellemi munkásságon kívül, anyagi áldozatot is hozott a czélra, mellyel a munkának a legtekerékosabban lehető kiadása elvan érve, mindezekhez képest nem csak pártolomab. Josika Lajos ő excja indítványát, hanem városunk méltósága, és szellemi érdekeinél fogva is kérem azon indítvány elfogadását. Berde Aron főtekintetnek itt a munkának a szerződés értelmében kiadását véli, szerént a nyomda ipar felmutatása csak mellékes kérdés, mely ide alig tartozik. A pálya hirdetés értelmében egy év alatt, tehát 1870. jun. 23-ig kiadásának meg kell történnie, s minthogy már 177-nap eltelt s csak 188, van hátra a helyi nyomdák ez alatt alig volnának képesek kiállítani, s különben is azt a csint, és szépséget nem lehet feltalálni a helyi nyomtatványokon, mint a pestiek vagy bécsiéek. Ő s pártolja azon indítványt, hogy a mű ne Kolozsvar, hanem egyébutt nyomassék. Szász Domokos a felhozottakból a négy főbb érvt választja ki és sorban czáfolgatja, leggyengébbnek tartja azt, hogy iró újítása teljesítették. A felhozott érvek mindenike elhomályosul az ő egy érve, a nyomda ipar felmutatása pártolása mellett. Báró Josika Lajos ő excja is pártolónak tartja mindenütt a maga helyén és idejében az ipart, ő nmlsja is barátja az anyagi ipar emelésének, de mindenké felett, az anyagi ipar felett is pártolónak tartja a szellemi ipart, hogy az ily munkások szaporodjanak a nemzet kebelében, hogy ezen pályától ne remegjen az, ki reá lépendő. (Eljenzés.) Sámí László: Erzem s értem t. közgyűlés, ha már sokan unni is kezdik a vitalkozást. Ez okból én igen röviden és oly szempontból szólok, a miből, ha figyelmem nem esal, a tárgy még nem volt felfogva. Mindjártan tapasztaljuk, tapasztalunk kell családi körünkben és más polgári s emberi viszonyainkban, hogy ha kedvünk szerint tesz valaki, indítatva érezzük magunkat legalább is némi gyöngédségre. Az az egyén, kiket itt ajánlata és szives kérése felett tanácskoznék, életének és munkásságának egy szép részét áldozta arra, hogy kedvünk s örömtünk Kolozsvar történetét megírja. És most, mikor munkáját világ elébe akarja bocsátani, nem kér semmi oly vény áldozatot, mit megadni készek ne volnánk elbűbi határozatunk következtében; csak azt kéri a Kolozsvarrt representáló közgyűléstől: engedje meg, hogy zsebéből hordozhassa azt, mennyivel több Pesten vagy Bécsben csinossabban kiállítva kerül. Ne tagadjuk ezt meg t. közgyűlés! Mutassunk legalább annyi gyöngéd figyelmet az iránt, ki városunk történetét megírta. Ha ezt meg tagadnánk, oly kárt tennék, mit én pénzben kifejezni nem tudok: a közügy irántirésztől sok embert elriasztanánk, és ki tudja mennyi hasznót hajtó buzgóságot lankasztanánk. Kérem teljesítsük minden további vita nélkül az iró kérelmét. Még Korbuly Bogdán is emelt egy pártoló szót e vélemény mellett, mely után

szavazásra bocsátatván a kérdés: igennel szavaztak, kik az iró ajánlata ellenére Kolozsvarrt kívánták művét nyomtatni: 21-en; nem-mel szavaztak, kik a mellett voltak, hogy iró ott nyomassa művét, hol ohajtja: 25-ön. A négy szó többséggel győzött úgy melletti a következő képviselők szavaztak: Berde Aron jogtanár és academia tag, BIASINI Domokos tőkepénzes, Fekete Mihály ref. tanár, Ferencz József unitarius pap és tanár, HAJÓS János belügyminiszeri osztály tanácsos, Ince Mihály nyug. korm. székíttk. báró Josika Lajos, Korbuly Bogdán bankár, Kriza János unitarius püspök és akadémiai tag, LőNHÁRD Ferencz lebános, LUGOSI József miniszeritikkár, OLASZ Károly miniszeri fogalmazó, K. PAPP Miklós laptulajdonos és szerkesztő, SÁMI László ref. tanár, SÁNDOR József laptulajdonos és szerkesztő, SIMON Elek ügyvéd, SOMLYAI Lajos a szabó czéh mestere, SZEIN János nyomdász és könyvtáros, Szentkirályi Zsigmond nyug. bányá főnök és akadémiai tag, Tamási János tisztviselő és birrosok polgár, Wolf János gyógyszerész, Sütz János tiszt. városi tanácsos, Csizsár Sámuel városi főpítány, Magyar Mihály közigazg. tanácsos, LUGOSI Isván városi főjegyző. Ellene szavaztak a győzött ügynek a következő képviselők: Csiki Mihály eszmadia, Demeter Károly jóságigazgató, Filep István jóság igazgató Haller Ferencz asztalos mester, Hincz György ág. hitv. lelkész, Kállai Lajos asztalos, Kele Izrael lakatos, Kelemen György eszmadia, Keserő Mózes kanonok, Kőmőcsi Márton földmives és szekeres, Macskási Sámuel mészáros, Nagy Péter reform. püspök és muzeumi alelnök, Pap József mészáros, Szász Domokos ref. pap, Tárkányi György földmives, Tauffer József borkereskedő, Dobokai Ferencz közigazg. tanácsos, Medgyesi Tivadar közigazg. tan. Földesi Sándor közig. tanácsos, Filep Samu polgármester, Hatházi István földmives.

A szavazás megtörténte után, a többi kérdésekre nézve elfogadtatt a szakbizottmány véleménye jelentése, és jegyzőkönyvre vétették Nagy Péter azon háromszor felelített megjegyzése, hogy az irónak nem ad a város úti költséget, ha műve ügyében Pestre vagy Bécsbe megy fel (közbeszólások: nem is kíván). Ezzel ezen tárgy felett a vita befejeztetett.

A t. olvasó bocsássá meg, hogy a történetek közlése kissé hosszúra nyult, s hogy a tárgyilagosság miatt igen száraz tudósításom.

—i—y—s.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése decz. 16-án

Ludwigh János a pénzügyminisztert interpellálja, kérdést intézvé hozzá, hogy épp hazánk sötérmelő vidékein a lakosok 40%-kal drágábban kénytelenek levén a söt fizetni, mint Európa más államaiban, kíván e ennek megszüntetése czéljából údvös intézkedéseket tenni.

Lőnyay pénzügyminiszter a magas árát a szállítási költségekből eredeteknek tünteti fel, kijelentvén egyttal, hogy jövő 1870. évtől kezdve a sőár új törvény által szabályozandó levén, egyttal gondoskodva lesz, hogy kívánt mennyiségű sőházak építvén, ezekben leszállított áron nyerbessenek sőt a lakosok.

Ludwigh még csak arra kívánja figyelmeztetni a minisztert, hogy a drágaságnak sok mellékes oka is van, milyen az engedélynyerésérti járás a szolgabiráknál, bélyeg s más efféle.

A ház tudomásul veszi a választ.

Szakácsi Dániel szintén a pénzügyminisztert interpellálja, Van-e tudomása a miniszternek, hogy némely vidékeken a törvényszabta 1 kr késedelmi kamat mellett egy forint után több (2 kr) is szedetik az alsóbb rendű pénzügyi közegek által? Kívánja e törvényellenes eljárás megszüntetését az alatta álló közegek utasítása által eszközölni, és fog e intézkedni, hogy az ez által okozott károk pótolassanak.

Lőnyay p. ü. miniszter, miután ténybizonyító melléklet is van csatolva az interpellációhoz, de az úgy megvizsgálást is igényel, kiadati kéri az interpellációt. Köszönettel veszi a figyelmeztetést, de ily visszaélés tömegesen fordulhatván elő, azoknak a házon kívüli elintézésére figyelmezteti a képviselőket, bármikor késznek nyilatkozván, a bajok sürgős orvoslására. (Helyeslé.) Kiadati határozatitak.

Henszlmann Imre tvjavaslatot nyújt be egy a történeti és műemlékek fentartását czélzó lendő intézet iránt. A tvjavaslat tárgya: állitassék fel Pesten a nevezett emlékek fentartása czéljából egy rendszeresített országos felügyelőség, melybe 3 ssakférti, conservátorok és levelezők alkalmaztassanak; a mondott emlékek károsítása törvényi leg tiltassék meg, s a javításra a vallás- és közoktatásügyi miniszter budgetjébe megfelelő összeg vetessék fel. Kinyomatni rendeltetik.

Napirenden van először a közmunka és közlekedésügyi miniszterium 1869. évi kiadásainak fedezésére megajánlandó póthitel iránti törvényjavaslat, tárgyalassék-e vagy sem?

A ház egyhangulag elfogadja tárgyalásra a javaslatot.

A napirend második tárgya Irányi Dániel törvényjavaslata az adóreform tárgyában.

Elnök szavazásra tűzvé a kérdést, vajjon a ház elfogadja-e a tvjavaslatot tárgyalásra vagy nem. A névszerinti szavazás eredménye: elfogadásra szavazott 429 igazolt képviselő közül 131, ellene 168, elnök nem szavazott, távol volt 129.

A pénzügyi bizottság jelentése

az 1870-ki költségvetés tárgyában.

I. Miniszterelnökség.

A miniszterelnökség előirányzata az 1870. évre 246,200 frt. a nyugdíjakat ide nem értve; a

kívánt többlet az 1869 kihez mérve 129,100 frtot teszen.

Az első tétel, mely ezen jelentékeny többlet okául szolgál, a rendelkezési alap, mely 120,000 frttal van előirányzatba véve.

A tárgyalások alkalmával jelen volt miniszterelnök nyilatkozatai alapján a bizottság meggyőződött arról, hogy a kormány eddig élénken érezte egy ilyen szükség esetében rendelkezésre álló alap hiányát s hogy annak az előirányzatba való felvétele éppen a két éven át szerzett tapasztalatok által teljesen igazolható volt, tekintve tehát, hogy más alkotmányos államokban is a kormánynak ily czimen bizonyos ös: zetek szoktak rendelkezésre állani, a bizottság azon meggyőződésben, hogy a miniszterium ezen kért összegre helyes czélokra s a közérdek előmozdítására fordítandja, megszavazandónak véli.

A többi tételekre nézve a bizottság egynemű módosításokat ajánl és a miniszterelnökség szükségleteinek fedezésére kerekaszámban 125,200 frt megszavazását ajánlja.

II. Ö Felsége személye körüli miniszterium.

Ezen miniszterium költségvetésében előirányzott összeg, a nyugdíjakat ide nem érve, 71,000 frt tehát a tavalyinál kevesebb 7,000 frttal.

A bizottság az előirányzott 71.000 frtot megajánladónak véleményezi, miután azonban az előirányzatban oly egyes tételek fordulnak elő, melyeknél az ideinél nagyobb összeg van előirányzatba véve, ezekre nézve a bizottság némi módosításokat ajánl.

Megjegyzi azonban a bizottság az 1. rov. 3. tétele alatt előforduló osztálytanácsosi állomást illetőleg, melyre nézve az 1869-ik évi előirányzat megvizsgálására kiküldött pénzügyi bizottság jelentése alapján a képviselőház kimondá, miszerint kívánatosnak tartja, hogy ez megszüntessék, mihely a miniszteriumnak az átmeneti időszak viszonyából folyó számos teendői csökkenni fognak — tekintve egyrészt, hogy nyert felvilágosítások szerint ezen teendők még mindaddig tetemes csökkenést nem szenvedtek, másrészt pedig az államtitkári állomás be nem töltése által úgy is nagyobb összeg fog megtakarítani: — a bizottság ezen tételt még továbbra is fentartandónak véleményezi. Végre nem mulaszthatja el a bizottság njra és ismételve előadni azon javaslatát, mely szerint a miniszterium fel volna hivandó, hogy a Bécsben levő, — s vett értesítés szerint eddig megfelelő módon rendezett országos levéltár Budapestre való elszállításhoz gondoskodjék, hogy az az itt levő országos levéltárral, valamint a volt magyar udvari kamarai s az erdélyi kormányzéki levéltárral egyesítve alkalmas helyiségben állitassék fel. Ezen intézkedés égető szüksége már az által is indokoltatik, mert constatált tény, hogy, kivált a monarchia átalakulási időzakaiban számos fontos okmány veszendőbe ment, mi által a hazai közérdek általában, kivált pedig a történelmi tudomány már eddig is pótolhatlan veszteséget szenvedett.

III. A honvédelmi miniszterium.

A honvédelmi miniszterium költségvetésében a rendes szükségletre 4,329,324 frt. 53 kr. a rendkívüli 205,920 frt. összesen 4,535,244 frt. 53 kr. van előirányozva. Ez lévén az első részletes költségvetés, mely a miniszterium által előterjesztett, a pénzügyi bizottság mindenkéül is általánosságban magából a honvédségről szóló 1868. évi XLI. t. c. rendelkezési szempontjából vette azt bíralat alá. E t. cz. 19. §-a azt tartalmazza, hogy a honvédség tisztjei és legénysége úgy béke, mint háboru idején ugyanazon illetékekben részesülnek, mint a hadseregbeliek.

Az előterjesztett költségvetésből pedig az tünik ki, hogy abban a tisztí fizetések már azon felemelt összegekben vétettek fel, melyek a hadsereg tisztjeire nézve az 1870-ik évre ajánltattak meg ellenben a lőilletmények a hadseregnél jelenleg még érvényben levő rendszer szerint és így magasabban vannak felszámítva, mint a hogy azok a delegatiók által a hadsereg 1870-iki költségvetésében számítottak. A pénzügyi bizottság tehát legelőször is azon elvi kérdést elődöntését tartotta szükségének, vajjon tekintettel a törvény fentebb idézett szavaira, helyes alapokon nyugszik e a miniszteriumnak előirányzata az illetékekre nézve.

Az indokolás, mely a miniszterium részéről előterjesztett, abból állott: hogy a törvény rendelkezések megfelelőleg a honvédszettek ez idő szerint minden tekintetben egyenlő illetékekhez huznak ugyan a hadseregbeliekkel, minthogy azonban a delegatiók mult nyári határozatai által a tisztí fizetések felebb emeltettek, a lőilletmények pedig alább szállitattak, a miniszterium azon reményben, hogy a törvényhozás nem leend mostohább a honvédek irányában, mint voltak a delegatiók a hadsereg tisztjeivel szemben, a pénzbeli illetékeket már azon mennyiségben vette fel az előirányzatba, melyben azok a hadseregre nézve az 1870-ik év január 1 től hatályba fognak lépni, — másrésztől azonban tekintettel azon körülményre, hogy a honvédlvaságnál csak 28 legénységi lőből áll századonként a lovak békelészáma, és így az úgy érdekekben kívánatos lenne, ha több szolgáltra képes tisztí lő tarthatására nyujtatnék lehetőség: a lőilletményt jövőre is, a jelenleg még fennálló rendszer szerint, vagyis minden egyes őrnagynál, lovas századosnál,

főhadnagynál és hadnagynál egy lóval föbbe vétele előirányzandónak, annyival is inkább, mivel az ez által támadó kiadási többlet a különben fölveendő lőátalányon túl csak 11,792 frtot tenne.

A pénzügyi bizottság azonban a maga részéről sulyi fektette arra, hogy a törvény abbeli rendelete, miszerint a honvédség javadalmazás tekintetében teljesen egyenlő lábra helyezendő a hadsereggel, az illetékekre nézve időközben történt változtatások után is épségben maradjon, helyesli a miniszterium előirányzatát a tisztí fizetéseknek itt is alkalmazásba vett felebb emelésére nézve, ellenben a teljes egyenlőség szempontjából a hadseregben létező mérvekre leszállitattani javasolja a lőilletményeket, és azokhoz képest, lőeléség és lőátalány fejében a költségvetés első 4 cziménél 20,432 frt. 63 kr. törlést hoz javaslatba, — viszont az így leszállított lőilletmények helyett a hadseregre nézve is megállapított évenkénti szolgálati pótdíj fejében a 4-ik czimnél 64 actív tiszt után egész évre számítva 7680 frt. és 96 szabadságot tiszt után egy óra számítva 960 frtot összesen 8640 frtot javasol felvétetni.

Áttérvén ezután a bizottság a költségvetés részletenkénti tárgyalására, ezekre nézve a következőkben terjeszti elő véleményét:

I. Czím: Központi igazgatás.

A központi igazgatására, mely a miniszterium és számvevőség szükségletén túl a központi ruha- és fegyverraktárnak, hadtanári karnak és az unjocozásnak költségeit is magában foglalja, összesen 249,717 frt. 95 kr. vétetik igénybe.

A pénzügyi bizottság az összesen 116 főből álló személyzetet, mely négy polgári és két katonai osztályra felosztva teljesíti e miniszterium külföldi és számos teendőit, és melyből ez idő szerint egy tanácsos, titkár és forgalmazó mint ki rendeltség (expositura) működik az erdélyi kir. biztos mellett, a szolgálat érdekei által eléggé indokoltnak találván, sőt meg levén győződve arról, hogy a naponkint szaporodó teendők folytán a segédhivataloknál és a számvevőségelnél jövőre ki látásba helyezett csekély személyszaporításnak szüksége rövid időn be fog következni, a kívánt összeget a tisztí lőilletmények fejében fentebb már levonatni javasolt 639 frt. 65 kr. híjjával kerekaszámban 249,000 frtban megadati javasolja.

2-ik cím: Főparancsnokság.

Erre a költségvetésben 29,461 frt 45 kr. kívántatott, a tárgyalás alkalmával azonban a miniszterium pótelőterjesztést tett, melynél fogva utalány fejében még 5000 frtot kér felvétetni.

A pénzügyi bizottság méltányolván a beadott előterjesztésben felhozott indokokat, megszavazati javasolja a kért 5000 frtnyi átálányt, és így annak hozzáadásával és lőilletmények fejében fentebbiek szerint levonandó 202 frt. 50 kr. törlésével e czimre kerekaszámban 34,200 frtot hoz javaslatba.

3-ik cím: Kerületi parancsnokságok.

A hat parancsnokságra egyttvéve 130,840 frt. 30 kr. van előirányozva.

A bizottság ezen összeget a leszállított lőilletmények fejében fentebbiek szerint levonandó 243 frt törlésével kerekaszámban 130,600 frtban megszavazandónak véli.

(Folytatása következik.)

Bécsi dolgok.

Deczember 15 ről a következő híreket vesztük Bécsből:

A „N. Fr. Presse“ írja: Giskra, Brestel, Herbst, Hasner, Plener miniszterek egy emlékiratot készitettek ő felségéhez, melyben az alkotmánykérdésben való egyetemleges maguktartását fejtik ki, és annak elfogadásától teszik függővé hivatalban való további megmaradásukat.

A bir. tanács alsóházának mai ülésében a Dalmátában való kivételes állapotra vonatkozó kormányi előterjesztés a felirati bizottsághoz utasított és a külön bizottsághoz való utasítás iránti indítvány elvetett. A pénzügyi előterjesztés és az adóknak mart. végéig leendő folytonos szedésére vonatkozó törvényjavaslat a 24 tagból álló bndget-bizottsághoz, — és a szabad társulásra vonatkozó törvényjavaslat egy 12 tagból álló bizottsághoz utasított.

A baloldali clubb jelenleg 90, a szélsőbalé 30 tagot számlál. Ez utóbbi elhatározá, hogy minden nagy fontosságú politikai kérdésben, a mennyire lehetséges, a baloldallal fog tartani, és azzal folytonos érintkezésben fog állani.

Dalmátiai zavargások.

Bécs, dec. 16. A mai esteli lapok azon közlést tartalmazták, hogy Auersperg tábornok legújabb jelentése szerint a Braicban levő felkelők bejelenték megbódolásukat, és kéziket nyilatkoztak a fejvereket letenni; — a Krivosciában levők is ajánlják a megbódolás végeti alkudozásokat, melyeknek — mint hírlík — már a legközelebbi napokban kellend megtörténnük.

— Udvarhelyszék közönsége az incompatibilitásról szóló törvény mihamarábbi megalkotása tárgyában következőleg irt fel a magyar parlamenthez:

„Tisztelt képviselőház!

„A népképviselői rendszeren alapuló alkotmányos önkormányzatnak legfőbb biztosítékát a

képviselőháznak minden irányban teljes függetlensége képezi.

A képviselőház függetlensége pedig csak akkor képzelhető, ha annak tagjai a közbizalom eszméjén kívül más, s nevezetesen önmaguk irányában nem érdekeltek.

Nem szándékunk ezen kifejezéssel föltételezni, hogy a magyar országgyűlés jelenlegi képviselőházának tagjai között csak egy is létezőnk, a ki akaratának elhatározásában a közjólét és a koreszme igényei szerinti haladás elvén kívül más irányt ismerne, de azt hisszük, hogy általános és a 18- és 19-ik század történelméből több példával támogatható igazságot mondunk ki akkor, midőn némely hivatali állomásoknak a képviselőházzal és egymással egy kézbeni összehangolását a mindnyájuk által közösen szeretett alkotmányos szabadságra, a törvényhatóságokra és az állampolgárokra nézve veszélyesnek tartjuk.

Igaz ugyan, hogy a képviselőház határozatilag kimondotta azon elvet, hogy minden tagjától, a ki beválasztatása után a kormány kinevezésétől függő hivatalal vállalja, elvárja képviselői állásáról lemondását, de fájdalom! ezen a tisztelt képviselőház által kimondott, s az ország összes közvéleménye és a napi sajtó által egyforma hévvel üdvözölt nagy elv a képviselőkké választott törvényhatósági tisztviselőkre nézve oly csekély mérvben termette meg gyümölcsét, hogy jelenleg is még számosan vannak a tisztelt képviselőház tagjai között, kiket képviselői minőségük Pesteni, tisztviselői állásuk pedig valamely ettől távol eső vidéki helységbeni allandó jelenlétük közt, s a kik ignorálva a képviselőház által kimondott és országosan elismert politikai ildom szabályait, nem csak állásaikhoz kötött kötelességeiket elvetésként, de tisztviselői kötelességeiket képviselői minőségükre hivatkozva általi elmellőzést eszközölve, az állampolgárok és így az ország érdekeinek világos kárával a törvényhatóságokat a következményeiben annyira veszélyes, és a felelősség elvét nagy mérvben gyengítő fizetés nélküli helyettesítések tömkelegébe soradják.

Mely alázattal kérjük azért a tisztelt képviselőházat, hogy az ugynevezett incompatibilitás tárgyában — tekintettel az alkotmányos szabadságra, s a haladó koreszme igényeire és az általunk jelen feliratunk rendőn kifejtett szerény érvekre — mihamarabb egy törvényzikket alkotni méltóztassék.

— Udvarhelyszék közönsége következő felhívást intézett a szék lakosaihoz, a népszámlálás keresztülvétele érdekében.

Udvarhelyszék polgáraihoz.

Tekintettel azon, az államélet minden viszonyaira mélyen beható következményekre, melyeket a népszámlálásnak szabatos és a valódi tényállásnak megfelelő keresztülvétele eredményez, indítatva érzi magát a képv. bizottság kijelenteni, hogy a készülőben álló népszámlálás által nem új adónevek behozatala vagy adófelelítés, de ezzel ellenkezőleg az ország népesedési, termelési, ipar, kereskedelmi és gazdasági viszonyainak azon tekintetből feltüntetése céloztatik, hogy a tényleges állapot megismerésével a létező terhek arányosabb felosztása s a gazdasági, ipar- és kereskedelmi állapotnak emelése, s így az ország boldogságának előmozdítása eszközöltesék.

Midőn ezen körülmények horderejére Udvarhelyszék tisztelt közönségei és polgárai, különösen pedig a községi előjárók, a lelkes és községi jegyző urak figyelmét felhívjuk, legyen szabad kifejezést adni azon reményünknek, hogy a népszámlálás keretébe tartozó viszonyoknak igazságos felderítése, a népszámláló bizottság, ennek elnökei és a számláló ügynököknek fontos elhivatásukban támogatása által ezen nagy cél létesítésében Udvarhelyszék polgárai kivétel nélkül részt venni elengedhetetlen hazafiai és polgári kötelességüknek ismerik.

Udvarhelyszék közönsége képv. bizottságának Sz. Udvarhelyt, 1869. dec. 6-án tartott üléséből.

Daniel Gábor s. k. Tibád Antal s. k.
főkirálybíró. főjegyző.

Szamos-Ujvár, decz. 12. 1869.

Folyó hó 10 kén tartott meg Dobokamegye utolsó évnegyedes gyűlése, melynek a jelenlegi helyzetet kellő mérvben felfogó és átgondolt főispáni megnyitó beszédében helyes hangsúlyozással fölemlített, miszerint az országgyűlésnek a reform terén ily lassú haladását nem kis mértékben az időt annyira elraboló sok interpellációknak és meddő szóvitáknak tulajdoníthatni, de egyszersmind remény fejeztetett ki az iránt, hogy a jövő év a munkásság eredményében gazdagabb leend!

Mely élénk köztetszéssel fogadott megnyitó beszéd után következtek a szokott jelentések a megye állásáról és hivatalos ügykezelésekről. Törvények hirdettek ki, felolvastattak a felsőbb rendeletek, melyek közül belügyminiszter ő nagyméltóságának kinevezését és politikai irányát tudósító leirata általános lelkesedéssel fogadtatván, arra egyhangulag üdvözlő felirat küldése határozatott.

Azon pénzügyminiszteri leiratra, mely kérdésben teszi, ha valjon az adó felhajtásnál alkalm-

zott megyei tisztviselők a végrehajtást szenvedő rovására díjazandók volna-e? elhatározatott választ adni, hogy a bizottság a nép terheltségét nem kívánja.

A megyei törvényeszkék személynének fizetése felemelése érdekében az igazságügyminiszterimhoz felirat határozatott; ugyanezen törvényeszkékhez egy fordítói állomás szervezése érdekében is.

Az idegen hatóságoktól küldött átiratok közül a biharmegyei és hason szelleműek egyszerűen csak tudomásul vétettek, míg többek, nevezetesen Békésmegyének a fumei vasút, Ungmegyének az adó behajtása, rendezése Buda városának, Fiume és kertületnek Magyarországhoz visszacsatoltatása, Aradmegyének a törvényhatóságok szervezése tárgyában átiratai élénk részvételre és pártolásra találtatván; ezek felirat által nyertek kifejezést.

A kebli ügyeknek leglényesebb mozzanatát a választás képezte, melyre okot ez alkalommal báró Bánffy László választói járási szolgabírónak a bizottságnak jegyzőkönyvileg kifejezett sajnálata kíséretében tett lemondása szolgáltatott, kinek helyébe Boér Gyula segédszolgabíró választott, ez utóbbi helyébe pedig Marillai Károly segédszolgabírónak.

Megállapított az 1870 dik évrei megyei útmunkákat tervezete stb. r. l.

Vidéki levelezés.

Brassó, dec. 10. 1869. — A múlt hó elején tartá meg magyar társalgónk őszi közgyűlést, a midőn is alapszabályaink értelme szerint az évi számadások és tisztújítások szoktak elővételni. Az ez évi számadásból örömmel tapasztalók, miszerint magy. társalgónk vagyoni állása évenként szaporodik, úgy hogy 9 évi fennállása óta 1150 forint készpénzt mutathat fel, mint magyar casinoi tőkét, a mi — leszámítva a roppant költségeket — dicserőleg hat társalgónk minden egyes t. tagjára s főképp e társalgó n. t. kezébe.

A számadások felolvasása után, a múlt évi előjárók a szabályok értelme szerint leköszövének, (ittén meg kell jegyezni, miszerint az eddigi n. t. gazdánk tek. Gyertyánffy József ur már a gyűlés előtt és alatt komolyan tiltakozott ujonni megválasztatása ellen, más városban áttelepülését adván okul, mit — tekintetbe véve egy évi bokros gazdai érdemeit — sajnálkozva vettünk) az új tisztviselő megválasztatása vétett elő, még pedig: elnöknek tanácsos Pánczél Joáchim ur, igazgatónak honvédorvos dr. Otróban Nándor ur, gazdának ev. ágost. hitv. tanító Mátyás Károly ur, pénztárnoknak nem más, mint társalgónk alakulásakor s fennállása óta e minőségben működő, s magát semmi tekintetben sem kimélő polgártársunk, szíjgyártómester Szele István ur, könyvtárnoknak Víz Ferencz ur, tanácsosi titkár s nyomozó bíró, jegyzőnek Teörök Károly ur, titkár s városi rendőrfőnök.

Választmányi tagokul: 1. Molnár János, 2. Benkő Sándor, 3. Csukli Gusztáv, 4. Hornyánszky Gyula, 5. Szilágyi Ferencz, 6. Vasadi József, 7. Bogdán János, 8. Kenyeres Adolf, 9. Mayer József, 10. Száva Gerő, 11. Kászoni István, 12. Gencsi András, 13. Gyertyánfy Ede, 14. Benedek Sámuel, 15. Fischer Frigyes urak tükös szavazattal választatának meg. Adja az ég, hogy a megválasztott új tisztviselők a bennök helyezett bizodalomnak s várakozásnak mindig megfelelhesenek, s casinónk gyarapodását testtel s lélekkel előmozdíthassák. Eljessék!

Casinónk 165 tagot számít, 18 féle lapot járat, s könyvtára is van.

A honvédek városunkba vonulásáról, ha nem lesznek alkalmatlan, egynehány nap alatt bővebben. *) Czénki.

N.-Enyed, dec. 14. 1869. — Korunk a realis dolgok korszaka, s a munkafelosztás elméleténél fogva a részletek teljes tökéletesítése felé törekszik, minél fogva igen természetesen a dilettantizmust megróni szokta, mindazáltal van a dilettantizmusnak egy neve, melyet határozottan pártolok bizonyos korlátok között, és ez: a dilettans színészet. Pártolom különösen kis mezővárosokban azért, mivel eltekintve azon körülménytől, hogy egy kellemes estői szerez, az izléseket finomítja, az emberek előtti felszelen megjelenést és helyes társalgási modort önt a játszóba, mint tényleges szereplőbe; a nézőkre pedig, közvetlen rokonai vagy jó barátai lévén azoknak, tagadhatlanul jó utóhatással van. Másfelől pedig, ha a darab kellőleg megválasztatik, társadalmi szempontból sokszorozott hatása van, mivel élő személyek által előadott történet nagyobb befolyással van a kedélyekre, mint 100 regény, s a kellő tapintattal választott szindarab talán a sokszor balul magyarázott regény roz hatását túli ki a kedélyekből.

De talán igen is messze megyek, midőn az „Utolsó levél“ című szindarabnak f. hó 12-én lett előadásáról valamit írni akarok.

*) Erről lapunk már hozott közléseket; e napokban egy derék írótság e tárgyra vonatkozó közlését is félre kelle tennünk, nehogy az ismétlés hibájába esünk. Szerk.

A darab igen helyesen volt választva, menyiben a lányok által igen is szokásba vett szerelmes levelek írását s az abból eredhető kellemetlen következményeket festi. Sardon ezen darabja ismeretesebb, semhogy tárgyát részletesebben idézzem.

Az egyes szereplők megbírálásánál nem mérünk az éles kritika szigorú mértékével, mi mulkedelői előadásokra nem is illik, sőt ellenkezőleg teljes elismeréssel vagyunk azon buzgalom és jóakaratu igyekvésért, melylyel a szereplők minde-nike feladatának megfelelően igyekezett.

A szerepek következőleg voltak kiosztva: Block Prosper (Bartok György), Vanhove Titus (Fülöp Géza), Clarisse neje (Gáspár Keta k. a.), Brú Susanne (Bodor Irma k. a.), Thiron (Gyárfás), Colomba neje (Benedek Ida k. a.), Mártha (Hege-dia Ilon k. a.), Temple Pál (Simó G.), Busonier Váro F.), Solanges (Bodor Ida k. a.), Claudine (Gáspár Piroks k. a.), Baptist (Szilvási A.) és Henri (Pap Jenő).

Végül még csak azt kívánom megjegyezni, hogy Ecyednek ezelőtt rendez társasága volt, de már régóta nem hallott semmit magáról; elismerést érdemel tehát a főtanodai ifjuság e föllevenítésért, s mi, midőn ezt nekik megköszönők, a közönség kívánatát fejezzük ki, hogy megkezdett előadásait tovább is folytassák.

B.

Sz. 536. 1869.

Elő.

Az erdélyi lótenyész bizottság elnökétől.

Tisztelettel felkérem a tks. szerkesztőséget, becses lapjában az alább irtaknak tért engedni, u. m.: „Köztudomásu dolog, hogy a községek utcaján, utakon s legelőkn az 1—2 éves méncsikók szabadon járnak, minék következzése az, hogy az említett méncsikók nagyobb része a kanczakát s rendszeren a tenyésztésre még ki nem fejlett kanczacsikókat is fedezik, mely korai és mértékellen fedezés következtében a méncsikók idő előtt kimertülnek, a kanczacsikóknak pedig jó anyalóvá kifejlődése gátolatik, s ez által az okserül lótenyésztők minden törekvéseik meghiúsulnak, valamin az országos lótenyésztés haladása is nagy mértékben akadályozatik: továbbá tudvalevő dolog az is, hogy a községek, melyek álladalmi méneket használni nem akarok, vagy helyi viszonyainál fogva nem használhatnak, majdnem rendszeren minden szakértelem nélkül választják méneiket, és legtöbbször oly példányokat használnak, melyek sem eredet, sem verállapodottság, sem alkotás szempontjából nem felelnek meg a tenyésztés okserül kívánalmának, minék folytán gyakran egész vidékek lótenyésztése tönkre jut, úgy hogy később tizedeken át sem sikerül azt megjavítani, hogy tehát a lótenyésztés ügye és jövője a hibás, nem alkalmas és fejletlen mének használata ellen megvédessék, a fömlétságu m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak folyó hó 2-ról 22,953. szám alatt kelt leirata szerint a következő rendszabályokat látja czél szerűnek életbe léptetni, u. m.:

1. Hogy tiltassék meg minden egy évet meghaladott mének akár utczára, utra vagy legelőre való szabadon bocsátása izzékeny büntetés szabátván a rendszabály ellen vétett tulajdonosokra.

2. Hogy a községi mének, valaminot egyeseknek is díj mellett fedező ménei csak az esetben legyenek e czélra használhatók, ha a lótenyésztési bizottság által arra alkalmasnak ítéltetnek, szorosán megtiltatván az öröklő hibával bíró vagy szabálytalan alkotásu és gyenge mének általi fedeztetés.

Szamos Ujvárt, decz. 15 kén, 1869.

B. Bánffy Dániel.

Napi hírek.

— Az 1870-ik évi költségvetésre vonatkozólag azt határozta el egyik közlebbi értekezletén a deákpárt, hogy a miniszteriumnak az év első negyedére indemnitást kell adni.

— Mikó Mihály felső fehérmegyei királyi biztos az e hó 16 dikára kiirt bizottsági gyűlés megtartását e hó 28-dikára halasztotta el, miután Háromszék bizottsági gyűlése is azon napra hivatott össze, a felső-fehérmegyei felső kerület birtokeosainak nagyobb része pedig a háromszéki bizottsági gyűlésen is érdekelve vannak, s így nem jelenhetnek vala meg egyidejűleg Felső Fehérben is.

— A maroszlék-alsókerületi követválasztásról írja a „Sz. K.“: A választás mint a múlt számunkban irtuk, a legszebb rendben folyt le, e hó 13—14 én. Esteli 6 órakor a jelenlevő választók mind beadván szavazataikat, az elnök időközben háromszor kikiáltatta, hogy a még szavazni kívánók jelentkezzenek, miután azonban senki sem jelentkezett: a szavazást — a bizalmi férfiak hallgató megegyezése mellett — bezárták nyilvánították. Mig azonban a jegyzőkönyv megkészi tetett s ép csak az aláírások hiányoztak: ujonérkezett választók jelentettek be. Rövid vita után az elnök szavazásra bocsátván a kérdést: a votum Minervaevel beveendőnek nyilvánította a későn érkezett szavazatokat; midőn azonban a felszólítás a szavazatok beadására megtörtént volna: a szá-

zók érkezének híre valótlannak bizonyult be, egy választó sem jelentkezvén. Elnök erre végleges bezártuk nyilvánította a szavazást s a jegyzőkönyvek aláíratk, ez intermezzo fölemlítésével; a gr. Rhédey bizalmi férfai azonban megsgadták az aláírást és — az időközben csakugyan megérkezett állítólagos 21 választó nevében óvást adtak be a választás ellen. Kéőbb gr. Tholdalagi féle választók is érkeztek, 40 en, de szavazatuk szintén nem vétett be. — Másnap összehívattatván a beadott 1611 szavazat, kintt, hogy gr. Tholdalagi Mihály kapott 787. gr. Rhédey István pedig 816 szavazatot, 8 megsemmisítvén.

— A kolozsvári kir. pénzügyigazgatóság által, Rasztaviczky Eustách, Hlava Antal, Pokorny Lipót, és Timár Gábor II osztályu kir. adóhivatali tisztokké, — Duha Mihály, Bartha József, Brunner Árpád, Kelemen Károly, és Molnár Ferencz II. osztályu kir. adóhivatali segédtisztokké kinevezettek.

* A helybeli jogakademia ifjusága vasárnap közgyűlést tartott, melyben elhatározta, hogy a farsang folytán egy bált rendezend az alkutandó jogász segély egyeslet javára, egyszersmint egy bizottságot nevezvén ki a múlt évben tartott bál számadásainak átvizsgálása végett. Határozatba ment továbbá egy önképző kör minél előbb megalakítása is, az alapszabályok kidolgozására egy héttagnu bizottságot küldetvén ki Molnár Antal, Czikmántori Béla, Salamon Antal, Bonis István, Simon János, Dombi Dénes és Nagy János személyében.

— A helybeli iparos egyeslet folyó hó 27-én azaz karácson ünnepe barnad napján az egyeslet szállásán rendez közgyűlést fog tartani; tárgya ezen ülésnek: a megerősített új szabályok kiürdetése, az összes tagok számbavétele; az újszabály 19. 20 §. értelmében a tisztviselők megválasztása, a farságon rendezend táncvizgalom iránti intézkedés, határozás az igazgató választmány által előterjesztett indítványok fölött. — Az igazgató választmány nevében Czákó József, ideigl. jegyző.

— Maroszlék egyik képviselőjévé a f. hó 14-én lefolyt választáson gr. Rhédey István (deákpárti) választott meg.

— A szebeni lap ismét éjszakai fényt jelent. Láták N. Szebenben f. hó 12-én éjfél utáni 3—4 óra között.

— Nemes tett. Gyulafejvárt egy magát megnevezetvén nem akaró emberbarát 15 szegény tanuló látott el egész téli ruhazattal.

— A suezai csatorna 16 geograf. mértföld hosszú, 318 láb széles és 25 láb mély. Építési kezdtek 1856 ban, s dolgozott rajta évenként 12,000 ember, 20,000 ló és 148 gözkép.

— A bukovinai országos hatóságok folyó hó 2-kán kelt közleménye szerint a marhavész Bukovinában, Mamejesten, Zurinba, Zuczán és Ludiboreczán egészen elenyészett. Mi azon megjegyzéssel juttatott köztudomásra, miszerint a vésznek ezen uralkodása miatt Erdély és Bukovina között életbeléptetett óvszabályok mindaddig fenntartatnak, mig Bukovinában a fellgyeleti idő is lejárand és a szarvasmarhákki forgalom ott is fel szabaduland.

— Roppant vizáradást regisztráltak Nagy Bányáról. Házak omlottak össze, s több emberélet is áldozatul esett. Azt modják, hogy az 1829 ki árvíz sem volt ekkora.

— A halál városunknak ismét egy derék polgárát ragadta el folyó hó 19 kén, Simó Ferencz közbecsülésben állott akadémiai rajztanárban.

— Királyné ő Felsége e hó 9 kén látogatta meg pápa ő szentségét. A királynét Paeca háznagy fogadta s vezette a pápához. A királyné maga mutatta be kíséretét.

— Veszely, Imecs és Kovács utazánk Moldva-Oláhhonban 1868* című munkára előfizetés nyitattott. Határidő 1870 január vége. Ajánljak olvasóink figyelmébe. A 20—24 ivnyi munka ára 2 forint. Az előfizetési pénzek Maros Vásárselyre Veszely Károlynak küldendők.

— A férjhez menni vágyó leányok számára, írja egyik lap, milyen elmés szokás uralkodik Rügen szigetén, t. i. itt nem a férfiak járnak a leány után, hanem ez kéri meg, kihez oldalbordánul vágyakodik. E czébből a pártját letenni vágyó szűz egy kék köntényt akaszt az ablak elé, az értelmes subanczok aztán hamar észreveszik a jelt, s ha kedvük van el elvonulnak az ablak előtt. A leány aztán, ha az menyen arra, a kire vágyik, szépen lerántja a kék függönyt az ablakról, s ezzel szó nélkül megvan az alku.

— Megalakult Pesten „Pannonia“ név alatt a távirtda sürgöny szállító intézet; igazgatója Kopolnai P. István.

— Uj lap: „A tanuló közlönye“ jelenik meg jövő év elején, hetenként egyszer Pesten, vallás és politikai színezet nélkül. Előfizetési ára évnegyedre 50 kr. Szerkeszti Dolnai Gyula, egyetemi hallgató.

Szerkesztői nyílt posta.

T. B. urnak Nagy-Enyed. Örömmel fogadjuk.

H. S. urnak Maros-Vásárhelyt. A „K. K.“ kívánt számát Budára megküldöttük, különben meg-tisztelve érzendjük magunkat, ha kegyed a régi marad irányunkban.

Nemzeti színház.

Decz. 13 kán: „Gerolsteini nagyherczegnő.”

Decz. 14-kén: Itt először: „Seraphine,” színjáték, 5 felvonásban, írta Sardou, fordította Deák Farkas.

Decz. 15 kén: „Tévedt nő.”

Decz. 16 kán: Czako Zsigmond emlékezetére: „Kalmár és tengerész.”

Decz. 17 kén: „Sütkének kell lenni” és „Szép Galathea.”

Decz. 18 kán: Itt először, Fejérváriné jutalmául: „Mária Magdolna,” szomorujáték, írta Hebbel Frigyes, fordította Follinus Emil.

vább folytatni lehetetlen, mert a tragoedia hősei már mindnyájan pihennek az Urban. Szám szerint negyven. Antal mester sem életrevaló többé, csak a tehetetlen Lenkei (Károly) dicseri az istent, még pedig anyai drámai botlás után is ép erőben és egészséggben.

KÜLFÖLD.

Páris, dec. 16. Ma délután azon hír volt elterjedve, hogy a cabinet következő alakulat meg: Daru belügy, Olivier külügy, Lonvet pénzügy, Segris igazságügy, Talhouet oktatásügy, Buffet kereskedelem és közmunkatgy., Lebouff hadügy, és Rigault de Genouilly tengerészeti miniszterek.

Mint Párisból 15-ről jelentik, az amerikai unio felmondotta a postaegyezményt; ennek folytán Franciaország az amerikai levelezéseknek a francia postabírókkal szállítását új évtől kezdve

beszüntetni rendelte. A kereskedelmi világ e miatt nagy izgatottságban van.

Mint a „Parlamenti”-nek a spanyol határról távirják, — Don Carlos épen most egy újabb manifestumot intézett a spanyol nemzethez. Abban kijelenti, hogy ő kész a spanyol koronához való igényeit az általános szavazatjognak vetni alá; — alkotmányos monarchiát ígér, Austria mintájára; — s valamint azt is megígéri, hogy ügyekezi fog Cubát a spanyol korona számára megtartani. Ezen manifestum a baszk tartományokban a legjobb fogadtatásra talál.

Róma, dec. 15. A ma tartott csapat szemlélél a magyar királyné és a württembergi királyné is jelen voltak. — A pápa egészségi helyzete kitünő; és azon bulla, mely a pápai székeknek a zsinat tartama alatt netán bekövetkező megüresedését előrelátja, — csupán olyan formasság, mely minden zsinatot meg szokott előzni. Valótlan azon hír, mintha a romai udvar — több zsinati atyának tiszteltteljes megjegyzése folytán — hajlandó lenne a zsinatot nagyobb szabadelvűség szellemében módosítani, — ez már azért sem lehet, mivel a zsinat ügyrendje egy pápai breve által többszörösen meg lön állapítva.

Konstantinápoly, decz. 15. A porta közsönétét fejezte ki a nyugati hatalmak képviselőinek az egyiptomi viszályban tanúsított barátságos maguktartásáért.

Pétervár, decz. 15. Titkos társulat fedezettett föl, mely febr. 17 re, mint a paraszt-felszabadítás évnapijára erőszakos demonstratiót készített elő.

Sz. Pétervár, dec. 16. Gr. Fléury francia követ az udvarnál előkelő egyénekek szemben

azon ohajtást nyilvánította volna, hogy ragadja meg Oroszország a kezdeményezést az általános lefegyverkezésre, de azt válaszolták neki, hogy a császár békepolitikája célszerűnek tünött fel, miszerint a kezdeményezés más oldalról induljon ki.

A Ricciardi olasz követ által Nápolyban megnyitott ellen-zsinat hatósági felosztása alkalmából, az „Opinione” e gyűlékezett, s a római zsinat közt oly párhuzamot von, mely az előbbire nézve épen nem bizelgő. E lap először is azon szemrehányást teszi Ricciardi-nak, hogy az általa létesített gyűléseknek szükségkép még inkább növelnie kelle a hitvány viták által előidézett ingerültséget. Az ellen-zsinatnál ennek annál inkább meg kelle történnie, mivel abban a vitatkozások élő nyelven folytak; — míg a zsinat tanácskozásai számára egy csupán tudós körökben érthető holt nyelvet választottak. Azonban ezektől eltekintve, az ellenzsinatnak már csak a színpadra hozása is oly teljesen szerencsétlen volt, hogy annak szükségkép fiascót kelle maga után vonnia.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Dec. 20 kán: 5% Metalliques 100 frt 59.85. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 70.10. Kamat 59.85. 1860. Kölcsön 96.60. Bankrészvény 734. Hitelintézeti részvény 267 frt 255.50. London 10 ft st. 125 frt 20%, kr 121.35. Ezüst 123.85. Cs. királyi arany 5.83.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.20. Temesi 78. — Erdélyi 75.75. Horv.-Slavon 83. —

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Ad 2787. 1869. 629 2-3

Hirdetmény.

A választói fuvar állomásban, a jövő 1870 ik évi fuvar kiszolgáltatás árlejtés újjan folyó hó 28-kán alólirt tisztség irodájában 960 forint, kilencszáz hatvan forint kiliáltási rápótlási díj mellett egy évi időtartamra ki fog adani.

Válalkozók 100 forint bánatpénzzel ellátva ezennel meghivatnak, az árlejtési feltételek a tisztségnél megtekinthetők.

Dobokamegye tisztsége. Szamosújvárt, dec. 14-én, 1869.

8700. (621) 3-3

Hirdetés.

A kolozsvári m. k. bányá-erdő és söllgyi főigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy báró Bruckenthalféle visszaváltott fogarasi kincstári zálogjavadan a fogarasi m. k. erdőhivatalnál f. évi december 29-én a következő urijogok kiliáltásban lévő megváltásukig, és a mennyiben az 6 évnél hosszabbra fog nyulni, hat évre m. p. 1870 évi Január 1-étől 1875 Deczember végéig, nyilvános árverezés útján a többlet igérőnek bérbe fognak adni.

- 1. Alsó Szombatfalván. a) három malom 11 kerékkel, b.) a koresmárlási jog. 2. Felső Viston: Egy malom két kerékkel. 3. Alsó Viston: A koresmárlási jog. 4. Bessenbakon: A koresmárlási jog. 5. Alsó Utsán: a) három malom 7 kerékkel, b.) a koresmárlási jog. 6. Szkorén: a) egy malom két kerékkel, b.) a koresmárlási jog. 7. Nagy Vajdafalván: a) két malom négy kerékkel b.) a koresmárlási jog. 8. Jááson: a) egy malom egy kerékkel, b.) a koresmárlási jog, és 9. Bethlenben: egy malom három kerékkel.

Ezen árverésben mindenki részesülhet a ki a polgári törvények szerint bérleti úzletre alkalmas, a bérleti biztosítékot leteheti, és magát ez iránt t. i. fedhetet lensége és tehetősége iránt hatósági bizonyítvánnyal igazolja, és a kiliáltási árnak tiz százalékját érő bánatpénzt leteszi.

Az árverezési és haszonbérleti részletes feltételek ezen bányáigazgatóság irodahivatalánál és a fogarasi m. k. erdőhivatalnál, a rendes hivatali órák alatt, megtekinthetők.

A kérdése árverezési tárgyalásra írásbeli ajánlatok is lévén beadhatok, megjegyeztetik, hogy 50 krnyi bélyeggel felszerelt minden ajánlathoz, a fenntebb érintett hatósági bizonyítvány és az ígért bérösszegnek 10% ja bánatpénzzel esatolandó, hogy az írásbeli ajánlat az árverezés kezdete előtt, az árverési biztosnak í-pessé-telve kézbesítendő, az ajánlatba pedig az ajánlott bérpénz, nem csak számokkal, de betűkkel is, és a bérlet tárgy, melyre az ajánlat vonatkozik, tisztán kifejezendő, és végül kijelentendő: hogy vállalkozó az árverezési és haszonbérleti feltételeket ismeri és azokat általában elfogadja.

A m. k. bányá-erdő- és söllgyi Igazgatóságtól. Kolozsvárt, 1869 Deczember 4-én.

8.700. Sz. (620) (3-3) 2.205.

Hirdetés.

A kolozsvári m. k. bányá-erdő és söllgyi főigazgatóság részéről közhírré tétetik, hogy folyó év december 29-kén írásbeli ajánlatok útján (im Offerswege) a báró Bruckenthal József örököseitől visszaváltott ugy nevezett Fogarasi kincstári zálogjavadan az alább kitett jószágosoprtokban haszonbérbe fognak adni:

1) az 1870 év január hó 1-től kezdve 1875 év deczember végéig az az hat évre m. p.

Table with 3 columns: szántó, kaszáló, legelő. Rows for various locations like Alsó-Szombatfalván, Drágoson, Felső-Viston, Bessenbakon, Alsó-Utsán, Felső-Utsán, Korbón, Szkorén, Nagy-Vajdafalván, Jááson, Hurezon, Marginen.

2) az 1870 év január 1-től 1870 deczember hó végeig azaz egy évre: a 10 hold 1124 □ öl szántóföldel és 12 hold 894 □ öl kaszálót tartalmazó bethleni birtokrész.

3) Ezen ajánlati tárgyalásban mindenki részesülhet, a ki a polgári törvények szerint bérleti úzletre alkalmas, a bérleti biztosítékot leteheti, és magát ez iránt t. i. fedhetet lensége és tehetősége iránt hatósági bizonyítvánnyal igazolja; felhivatnak a bérleti kívánók, hogy 50 krnyi bélyeggel felszerelt írásbeli ajánlatukat a fent kitett hatánap, az az folyó év deczember hó 29-kén délelőtti tizenkét óráig az alólirt bányáigazgatóság elnökségéhez benyujtsák.

4) Az ajánlatban azon kincstári birtokosoprt, melynek bérbe vétele szándékoltatik, tisztán megnevezendő, az ajánlathoz továbbá bánatpénz gyanánt az ajánlott évi bérösszeg 10% ja készpénzben, vagy magyar vasúti kötvényekben esatolandó, végre pedig kijelentendő, hogy vállalkozó a bérleti feltételeket, melyek ezen bányáigazgatóság iroda hivatalánál, és a fogarasi m. k. erdészeti hivatalnál a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők, ismeri, és azokat általában elfogadja.

A m. kir. bányá-erdő- és söllgy főigazgatóságtól. Kolozsvárt, 1869, deczember-hó 4-kén.

Társalgási képességgel

biro egyéniségek kedvező feltételek mellett nyerhetnek időszakonkénti, vagy általános alkalmazást. Bővebben értekezhetni belső hirdetveza Kiss Lajosné házában az emeletben.

634 Sz. 135. 1869. 1-1 M. V. t. p.

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi takarékpénztárnak, az alapszabályok 54 szakasza értelmében, 1870 január 24-én Marosvásárhelyt a városi tanácsház nagy termében d. e. 9 órákor rendes közgyűlése levén tartandó, erre a részvényesek az alapszabályok 45. és 46. szakaszaira való figyelmeztetéssel tisztelettel meghivatnak.

- Gyűlés tárgyai: 1. Elnökválasztás. 2. Igazgatói jelentés a lefolyt évi üzletéről, kapcsolatban a számvizsgáló bizottság jelentésével a mult évi zárszámadásokról. 3. Az önkényes visszalépések által megütrült jegyzői és ügyveői állomások betöltése, — választmányi tagok, számvizsgáló és leltározó bizottság választása. 4. Jelentése a választmányi ülések jegyzőkönyveit vizsgáló bizottságnak és tárgyalás és felett. 5. Választmányi javaslat a könyvvezető és pénztárnok fizetéseinek felemelése iránt. 6. Intézkedése még ki nem bocsátott 300 darab részvény felett. 7. A kamatláb feletti intézkedés. 8. Jövő évi költségvetés. 9. Mult évi üzleti jövedelem feletti intézkedés. 10. Javaslat az alapszabályok több pontjának megváltoztatása és egy új hivatali utasítást megalkotása iránt. 11. Lehető javaslatok és indítványok. Marosvásárhely, 1869, de ember 13. Z. dr. KNÖFFLER VILMOS, egyleti igazgató.

Osáthy Géza köz- és váltó ügyvéd. Ajánlja a t. cz. közönségnek és vidéki kártársainak a köz-, váltó- és kereskedelmi törvénykezési szaktárgyó, valamint nem peres ügyek körül való eljárásokban kész, pontos és lelkiismeretes szolgáltatást. Lakik: Kolozsvárt bel-középutca 462 szám a. 1-6 emelet.

Csekély kiadás! Tetemes haszon! 1 fttal azonnal 500, sőt 1000 forintot nyerhetni évenként és megtakaríthatni! Tessék 1 frtot o. ért. küldeni Schneider Oszkárhoz Stolpenbe (Szászország) s ő azonnal küld egy könyven érthető leírást „hogyan lehet gazdaggá lenni” minden készlet nélkül, egy titok segítségével, a melyet mindenki megérthet. Levelezés költségtelen bérmentes.

630 2-3

A Kabos Dániel-féle pusztaszentmiklósi jószág Kolozsvár és országuát köze lében, 2 hold belső, 61 hold szántó, 27 hold kaszáló, 5 hold legelő területtel, udvarháza és gazdasági épületekkel azonnahaszonbérbe kiadó. Értekezhetni Tompa Károly ügyvéddel, sétatérutca 4 sz. alatt.

(622) (2-3)

Gróf Wass Ádámnak czegei országában van 8000 szál telegráf rudnak való tölgyfa eladó. Értekezhetni iránta a tulajdonossal. Utolsó posta Czege.

Hirdetés. 100 darab 8-10 éves szép SCAMELIA TÓ, együtt, avagy kisebb menyiségbe illő áron eladó. Értekezhetni Tauffer Ferenc fűszer- és mag-kereskedésében Kolozsvárt.

Előfizetési fölhivas az „Ungarischer Actionär” című hetilapra, a magyarországi népgazdaszat. forgalom, pénz- s biztosítási ügyek, kereskedelem- és ipar legnagyobb lapjára, mely két évi fönállása óta nem csak a magyar s ausztriai kereskedelmi világ, hanem minden europai nemzetgazdaszati tekintély becsületes s rokonszenvét kivívta. Munkatársai közé a lap egy a magyar hírlapirodalom, országgyűlés s egyetem mint a bel- s külföldi kereskedelmi s tudós világ legjelesebb férfait számítja. A lap, hogy viszonyaitkal a legelőzet megismeresse, német nyelven jelenik meg, de a magyar érdekeket képviseli. Minden egyes száma 6-9 eredeti, részint gyakorlati kérdéseket tárgyaló, részint elméleti s tudományos tartalmu czikket közöl, melyekből az olvasó közönség taulságot és mulattatást merithet. (623) (3-3) Az anynyira fontos vasúti ügyekre különös tekintettel van az „Ungarischer Actionär”; azonkívül azon öszszekötötés által, melyben e lap áll a különféle consulatusok s követségek előadóival, valamint londoni, parisi, frankfurti, berlini, stettini, sz.-pétervári, bukaresti, konstantinápolyi, triesti, fumei, bécsi s pesti kizárólag eredeti levelezői s tözsedei tudósítói által olvasóinak pontos s biztos tudósítást ad midazon történekről, melyek a kereskedelmi világot különösen érdeklik. Az „Ungarischer Actionär” megjelen minden vasárnap 3-4 ivre terjedő tartalommal díszes kiállításban. Az előfizetési díj postai széküldéssel a magyar osztrák birodalomba évenként 10 frt. félévenként 5 frt. Előfizetheti az „Ungarischer Actionär” kiadó hivatalában, Pesten királyutca 43 szám, továbbá a Deut-eh féle könyvnyomda, s kiadói részvény-társaságnál, Dorottyauteza, s minden postahivatalnál. LICHTENSTEIN F. LAJOS, az „Ung. Actionär” szerkesztő-tulajdonosa.

STEIN JÁNOS erdélyi muzeum-egyleti könyvkereskedése KOLozsvÁRT. Kötött és kötetlen könyvek Ajándékoknak alkalmas díszmunkák, iratok és képes könyvek gazdag egyszerű és díszes kötésben. Jog- és állam- és folyóiratra. Minden bárki által és bárhol hirdetett. Vidéki megrendelések azonnal és a legpontosabban teljesíthetnek. Naplók, almanachok és zsebkönyvek Társalgási könyvek minden nyelven. Utelitársok Az öszszes magyar és német klasszikusok Anthologikák magyar, német, francia és angol nyelven. Ifjúsági térképek, atlaszok és földgölyök. Előfizetések minden bel- és külföldi hírlapra. Kötött és kötetlen könyvek. Ajándékoknak alkalmas díszmunkák, iratok és képes könyvek gazdag egyszerű és díszes kötésben. Jog- és állam- és folyóiratra. Minden bárki által és bárhol hirdetett.

Karácsoni és újévi ajándékok TAUFFER JÁNOS csukrászatában. A legnagyobb menyiség és kitünő szép választásban kaphatók finom dragant, és chokoládé liqueurök, Salon, Creém, hab és mandula Confektek, igen csinos dobozok, külbmbéle cukorral töltve, dragant figurák és csukor gyümölcsök, nagyválasztásban és jutányos árért. Finom butelliás desert-borok és francia pezsgők.

